

ЯНУАРИ 2025

Културни Контрасти

СПИСАНИЕ ЗА КУЛТУРЕН ДИАЛОГ

ВИСОКОТО
ИЗКУСТВО
В СБЛЪСЪК С
МАСОВОТО?
ИЛИ ПЪК НЕ...

стр. 18

ЛЕЩАТА НА
БАБА СРЕЩУ
МОЛЕКУЛЯРНАТА
КУХНЯ

стр. 78

ОТ THE BEATLES ДО ДНЕС:
ЕВОЛЮЦИЯТА НА МУЗИКАЛНАТА
РЕВОЛЮЦИЯ

стр. 38

**Списание “Културни Контрасти” е създадено
като учебен проект по дисциплината
“Типология на списанието” от студентите
в IV курс, специалност “Журналистика” - редовно
обучение, под ръководството на
проф. д-р Ефрем Ефремов и с подкрепата на
Факултета по журналистика и масова
комуникация към Софийски университет
“Св. Климент Охридски”.**

ОТ ЕКИПА

Добре дошли в света на “Културни Контрасти” – мястото, където старото и новото, традицията и иновацията се срещат и разговарят. Нашият екип вярва, че красотата на културата се крие именно в тези противоположности, които не само се допълват, но и ни карат да погледнем света с нови очи.

Създадохме това списание с идеята да ви отведем на пътешествие през времето, стиловете и идеите. Тук ще намерите истории, които ще ви вдъхновят, провокират и ще ви накарат да се замислите.

Но “Културни Контрасти” е повече от списание – то е покана за диалог. Надяваме се, че страниците му ще ви насърчат да откриете своите лични контрасти и да ги прегърнете като част от културното многообразие. Вярваме, че всеки разказ и всяка страница ще ви донесат нова перспектива и усещане за магията на контрастите. Приятно четене!

Културни Контрасти

Главен редактор

Ирена Петрова

Редактори

**Александър Трайков
Катрин Дишева**

Авторски състав

**Миглена Бобева
Александър Трайков
Велизара Ангелова
Елена Стоилова
Александър Пенев
Катрин Дишева
Елия Лилянова
Стоян Манев
Кристина Абаджиева
Памела Динева
Касия Тотева**

Графичен дизайн

Ирена Петрова

СЪДЪРЖАНИЕ

Глобално срещу локално

Световни и български традиции	06
Повече от просто градове: Ню Йорк и София като културни феномени	12

Между културите и кадрите

Високото изкуство в сблъсък с масовото? Или пък не...	18
Новите продължения на любимите стари филми	26

Грамофон със слушалки

От The Beatles до днес: Еволюцията на музикалната революция	38
Ivo Icehard: Музиката като лична траектория	48
Чалга хроники: От леопардовите принтове до дизайнерските рокли	53

Подиуми и светкавици

Модата през времето: Хармония между ретро и съвременност	58
Аналогова или цифрова фотография: Кое да изберем като "прохождащ" фотограф?	64
Цветното срещу черно - бялото: Фотографията в ерата на Instagram	72

Вкусни спомени

Лещата на баба срещу молекулярната кухня	78

СВЕТОВНИ И БЪЛГАРСКИ ТРАДИЦИИ

Известни български обичаи. Как се отбелязват някои от празниците в България и в чужбина?

Миглена Бобева

Всяка държава си има свои традиции, обичаи, поверия, с дълбоки корени и значение. Те са важна част от културата на страната и изграждат донякъде и облика ѝ пред света. Културното многообразие, в което живеем, създава една голяма палитра от традиции, някои от тях по-познати и близки до нас, като народ, от други. Това е и напълно разбираемо, поради разликите в културно отношение между Запада и Изтока.

Какви са най-известните български традиции и обичаи и има ли ги по света? Как се почитат определени празници в различни страни? За да намерим отговорите на тези въпроси ще се позовем на информация от сайтовете “Нестинари”, “Дестинация България” – относно българските традиции и обичаи и “Дойче Веле” – за празниците по света.

ОБИЧАИТЕ ПО КОЛЕДА

Бъдни вечер и Коледа се празнуват по различен начин в България и в чужбина. У нас на трапезата за Бъдни вечер се слагат нечетен брой ястия, питка с паричка, домът се прекадява с тамян от най-възрастния член на семейството, а в полунощ излизат коледарите, които с песните си гонят злото.

Питка за Бъдни вечер

Див бодлив шемшир

В **България** Дядо Коледа е този, който оставя подаръците под елхата. В други страни обаче - например в **Англия и САЩ**, веселият старец оставя подаръците не под елхата, а ги пъха в чорапи. Във **Франция** пък едно растение - дивия бодлив чемшир, е много значимо за Коледата и не бива да липсва в нито една френска къща, защото според французите това ще им донесе късмет през новата година.

Дядо Коледа има различни имена в зависимост от страната, която посещава. В различни дни той дава и подаръците - в **Гърция**, например, това става на 31-и декември, а не в нощта срещу 25-и декември или на сутринта.

В **Исландия** подаръци се раздават не един, а тринадесет дни, но те са дребни предмети. След 13-и декември там в продължение на тринадесет дни коледните джуджета пъхат в обувките на послушните деца подаръци.

Вещицата "La Befana"

В **Италия** ролята на Дядо Коледа е иззета от "La Befana" - вещица, която на 6-и януари лети до къщите с метлата си и на послушните деца дава подаръци, а на непослушните - въглища.

ТРАДИЦИИТЕ, КОИТО НИ СЪБИРАТ

Бъдни вечер и Коледа са широко разпространени празници, които не отбелязваме само ние като народ. Въпреки това, има традиции, свързани с българския и славянския фолклор, които са характерни само за нашите ширини.

Нестинарството е пример за вековен обичай, вписан в нематериалното културно наследство на ЮНЕСКО. Той се среща в селата Българи, Бродилово, Резово и други. Освен това нестинарската обредност обхваща Бунархисар, **Турция** и няколко места в **Гърция**, сред които Коста, Урас, Агио Яни. Ритуалът включва нестинари, които танцуват боси по жаравата на празника на Св. Константин и Елена – 21-и май, който по стар стил се чества на 3-и юни. Смята се, че този

ритуал премахва болести, гони злото, нещастията, опрощава греховете на присъстващите.

Нестинарството не е просто танц – то е душевен акт: свързва се с вяра, смирение, отдаденост, душевна чистота, любов, търпение и желание.

Нестинарството първоначално е езически обичай, но с приемането на християнството, покровители на празника стават Св. Константин и Елена.

Еньовден е народен празник, който се чества на 24-и юни. Тогава православната църква отбелязва и рождението на Св. Йоан Кръстител. Смята се, че на Еньовден, особено на изгрев слънце, билките и тревите имат най-голяма лечебна сила. Броя на билките трябва да е “77 и половина”, за да има за всички болести и за “болестта без име”.

Този празник се отбелязва и в други славянски държави – **Чехия, Полша, Словакия, Украйна, Русия**. В тях се изпълняват различни ритуали – къпане във вода, палене на огън, танци, пеене.

Еньовден също е езически празник, произлизащ от славяните. Тогава е бил познат като празника на лятното слънцестоене, но и той бива християнизирани при покръстването на различните племена славяни.

Великден е най-старият християнски празник. Той се отбелязва на различна дата при православните християни и католиците и е свързан с много и различни обичаи.

В **България** символ на празника са боядисаните яйца, особено червеното, и козунака.

В **Португалия**, вместо традиционното великденско боядисано яйце се разменят бадеми. Те могат да бъдат захаросани, солени или боядисани.

В **Нигерия** и **Кения** християните също празнуват Великден, но и там няма великденски яйца. В **Кения** те са заменени от маслините - маслиновите клонки стават украса на църквите и къщите и хората кичат главите си с венци от тях.

Народите по света отбелязват празниците различно - това зависи от бита, фолклора, особеностите на всяка една страна. Така празника се “модифицира” спрямо мястото, където се празнува. Това е знак за културното многообразие, съставляващо света. Не трябва да е повод за разделение, а за съзнание, че макар да има много различни начини за празнуване, едно е общо - обединението на хората. Все пак, една от целите на празниците е именно да събират и да сплотяват.

ПОВЕЧЕ ОТ ПРОСТО ГРАДОВЕ: НЮ ЙОРК И СОФИЯ КАТО КУЛТУРНИ ФЕНОМЕНИ

Александър Трайков

В свят, който все повече се определя от урбанизацията, градове като Ню Йорк и София представляват интересни примери за това как архитектурата и културата оформят човешкия живот. Въпреки различията в размера, историята и характера си, и двете населени места подчертават динамичното взаимодействие между традиция и модерност и същевременно се адаптират към глобалните тенденции.

НЮ ЙОРК: “ГОЛЯМАТА ЯБЪЛКА”

Ню Йорк Сити, често описван като световната столица на амбициите, е известен най-вече с високите си сгради. Архитектурната еволюция на града отразява неговата идентичностна смесица от мечти и многообразие. От готическия стил на *Улузърт Билдинг* до елегантния минимализъм на *Световния търговски център*, градоустройството на този северноамерикански мегаполис е свидетелство за непрекъснатото му модернизиране и преоткриване. Разположението на града говори много за

неговата душа. Биещото сърце на “Голямата ябълка” – Манхатън се характеризира с емблематичното си устройство, наподобяващо решетка – постижение на градското планиране от XIX век, създадено с цел постигане на максимална ефективност. Квартали като Сохо, с неговите чугунени фасади, рязко контрастират с доминиращата стъклено-стоманена конструкция на *Мидтаун*. Тези различия отразяват многопластовата история на града, в който съжителстват имигранти от целия

свят, дошли да намерят по-добър живот.

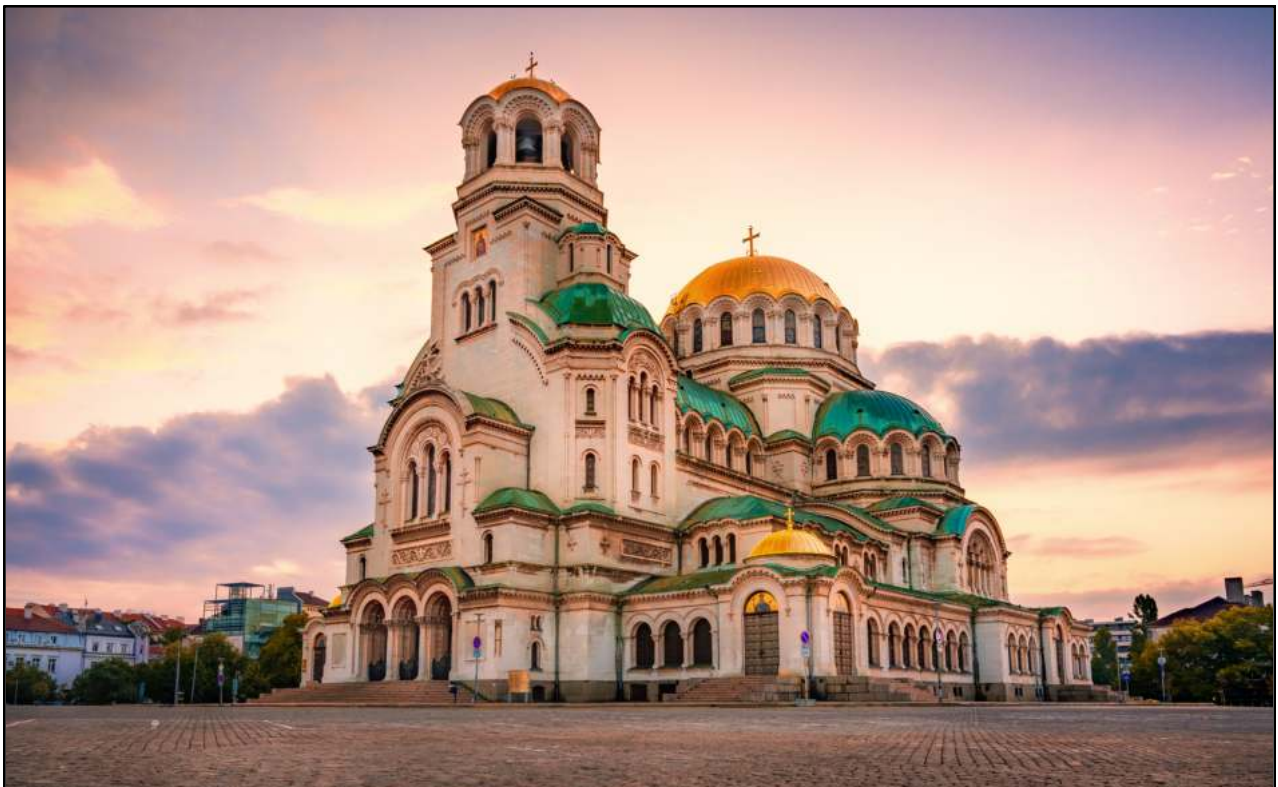
В културно отношение Ню Йорк процъфтява благодарение на непрестанното си темпо. Това е град на движението, в който се пресичат театър, мода и финанси.

Въпреки това, под повърхностния блясък се крие етос на стоицизъм. Събития като 11 септември 2001 г. и урагана Санди от 2012 г. поставиха Ню Йорк пред изпитание и предизвикаха архитектурни иновации. Устойчивите на наводнения проекти и инициативите за зелено строителство сега дават приоритет на екологичността в градския пейзаж.

СОФИЯ: НА КРЪСТОПЪТЯ НА ВРЕМЕТО И ГЕОГРАФИЯТА

В пълен контраст с амбициозния Ню Йорк, София, столицата на България, е здраво обвързана с хилядолетната си история. Разположена в подножието на планината Витоша, този град съчетава в себе си пластове архитектурно и културно наследство от древната тракийска, римската, османската, царската и комунистическата епоха.

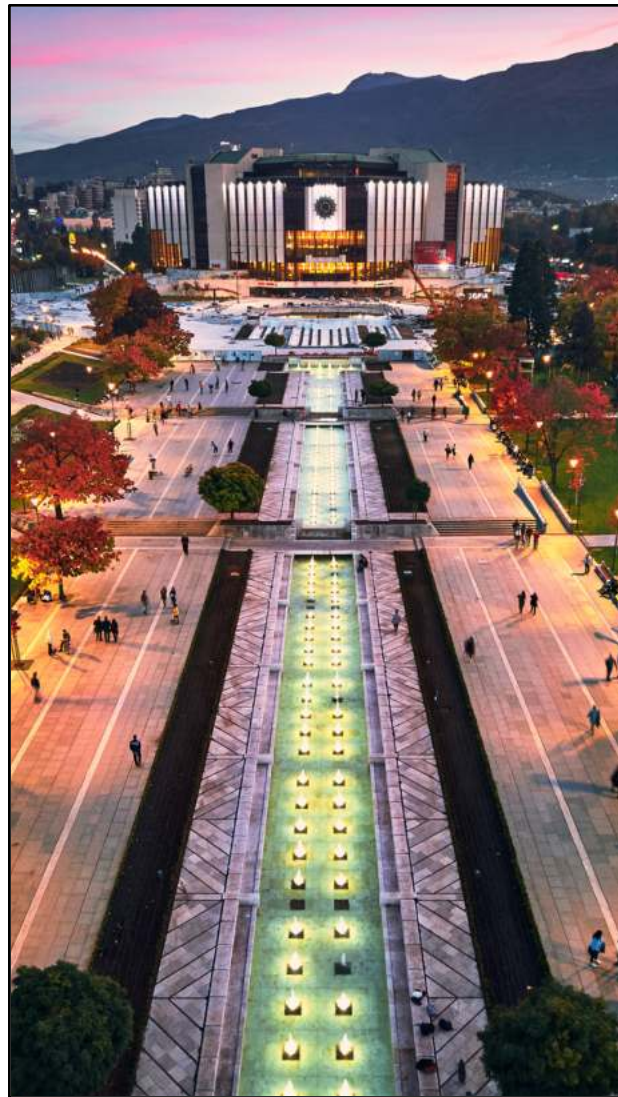

Сърцето на града разкрива тази времева линия. Построеният от римляните амфитеатър *Арена ди Сердика* се намира на стотина метра от *катедралата Александър Невски* - шедьовър на неовизантийската архитектура. Подобни съпоставки говорят за сложния разказ на София - град, оформен от завоева-

ния и превратите на времето. За разлика от правите и дълги улици на Ню Йорк, планировката на столицата ни е органична, с криволичещи улици, които приканват към разходки в търсене на някой нов невидян до сега детайл.

В архитектурно отношение София балансира между мо-

нументалното и скромното. По време на комунистическата епоха преобладават суровите бруталистични проекти, а сгради като Националният дворец на културата символизират ръководения от тоталитарната държава обществен дискурс. През последните години обаче София възприема по-еклектичен подход, като реновирани забележителности и съвременни сгради съжителстват заедно. Тази промяна отразява желанието на града да съчетае миналото си със стремежа към модернизация.

СОФИЯ И НЮ ЙОРК – ДВА СВЯТА, НО В ЕДНА ВСЕЛЕНА

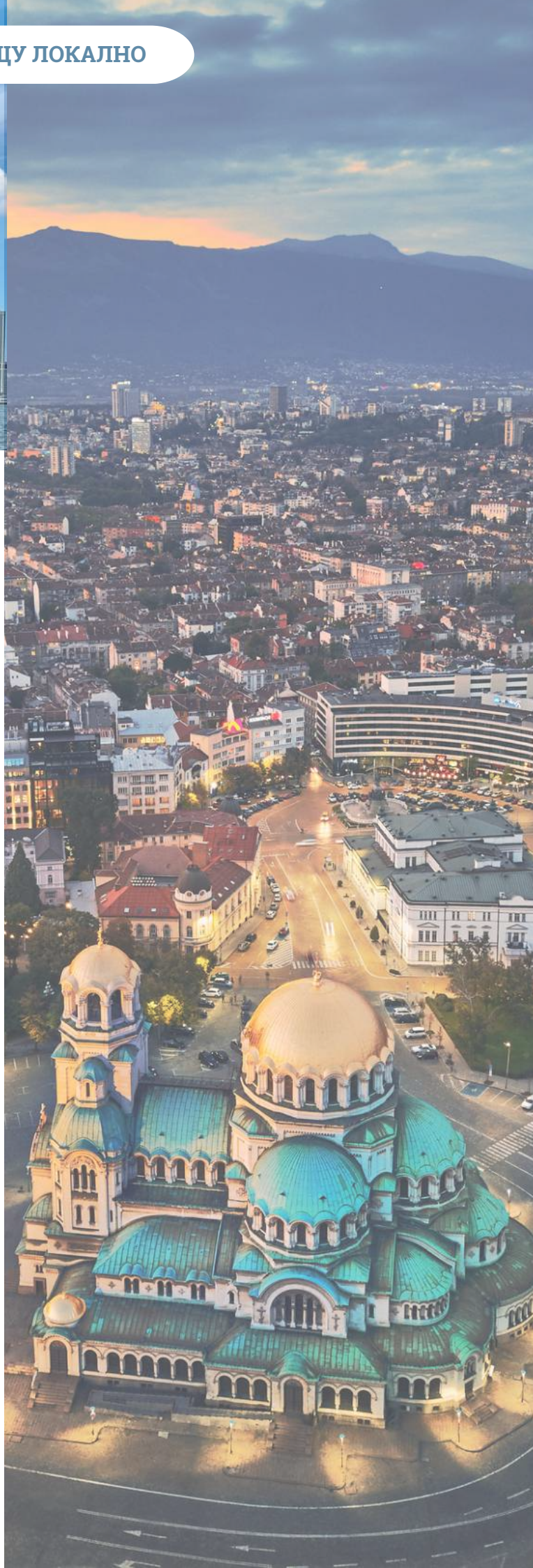
В културно отношение София процъфтява благодарение на своята интимност. Кафенетата и сравнително тесните за една столица централни улици насърчават по-бавния и личен начин на живот. Въпреки че операта, многото театри и художествени галерии съперничат на тези в по-големите столици, очарованието на София се крие в способността ѝ да празнува ежедневието. А пазарите, битаците и уличните музиканти обрисуват богатата живопис на балканската култура.

Когато сравняваме Ню Йорк и София, техните архитектурни траектории разкриват различни отговори към ис-

торическите процеси. Небостъргачите на Ню Йорк говорят за обещанието за преоткриване, докато улиците на София отразяват устойчивостта на вече наследеното от други епохи.

В културно отношение контрастите са също толкова поразителни. Ню Йорк е глобален, център на световните тенденции, докато София излъчва усещане за локалност, а традициите ѝ са дълбоко вкоренени в ежедневието. И все пак, и двата града се отличават с устойчивост: единият - с неумолимата си енергия за развитие, а другият - с тихата си решителност за оцеляване въпреки всички вътрешни проблеми и раздори.

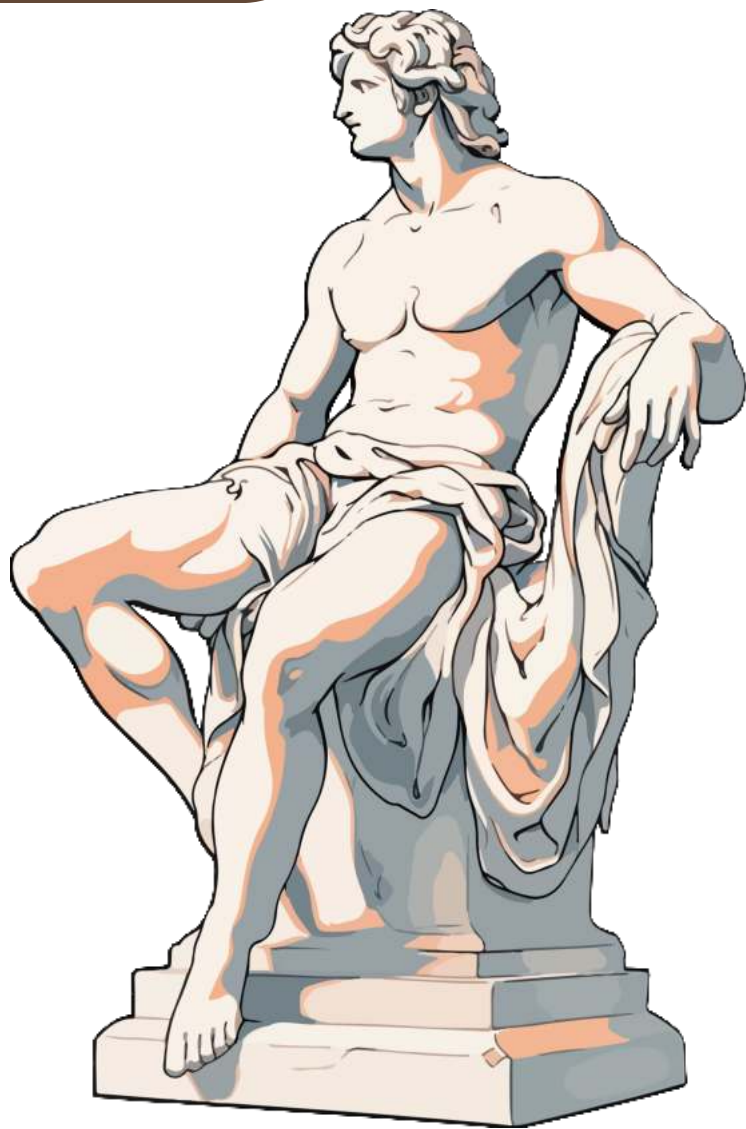
Високото изкуство в сблъсък с масовото? Или пък не...

Велизара Ангелова

Високото изкуство съжителства в сложна и динамична връзка с масовите форми изкуство. На пръв поглед са противоположни по отношение на аудиторията, културните ценности и достъпността на произведенията, но всъщност може ли да се окаже, че двата вида изкуство са взаимосвързани повече, отколкото предполагахме? И че съществуването на единият вид е невъзможен без това на другия?

Примерите за високо изкуство са по-лесно разпознаваеми. Това са класически форми като опера, театър, балет, живопис и скулптура, а дори и фолклор. Такъв тип изкуство е по-трудно за разбиране от масите и обикновено изисква дълбоки познания. То е насочено към ограничена аудитория, която има достъп до по-богата култура и образование, необходими за оценяване на подобни форми на изразяване.

© Keith Haring Foundation.

Дизайн, вдъхновен от Кийт Харинг

От друга страна, масовата култура се счита за култура на стереотипите и унифицирането. Прието е, че за разлика от елитарната, масовата няма особено високи амбиции спрямо художествената стойност на произведенията. Тя е предназначена да удовлетворява потребностите на по-широка аудитория, което предопределя и по-краткия ѝ живот, подчинен на тенденции.

МАСОВОТО ИЗКУСТВО: СТОКА НА ГЛОБАЛНАТА СЦЕНА

Заформянето на масовото изкуство започва през първите десетилетия на XX век, а факторите за появата му са комплексни. Основните два са технологичното развитие и появата на капитализма. Т. нар. “ниско изкуство” включва форми като поп културата, кино, музика, филми, телевизионни предавания, комикси и други. Масовото изкуство често отразява актуалните социални и политически проблеми с универсален характер, който се възприема лесно от масите.

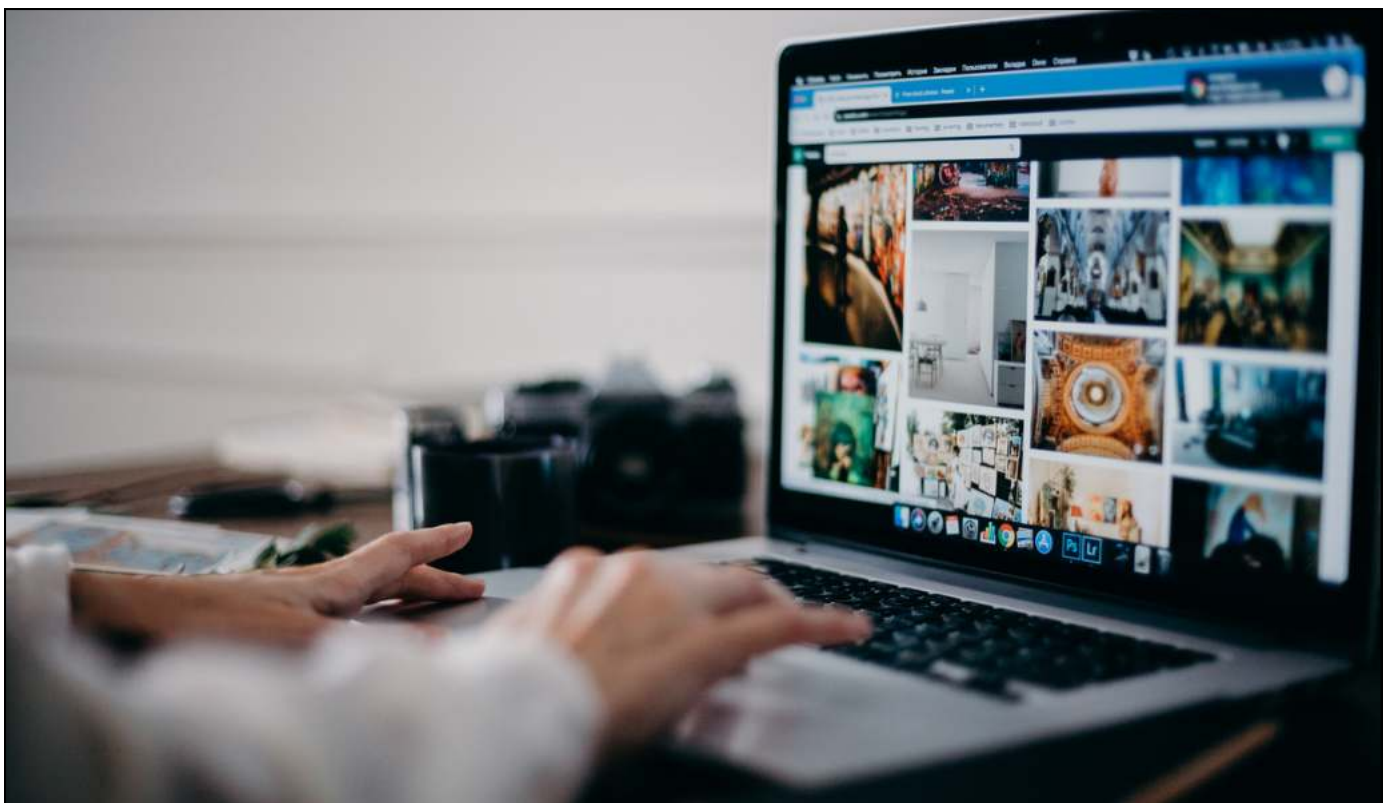
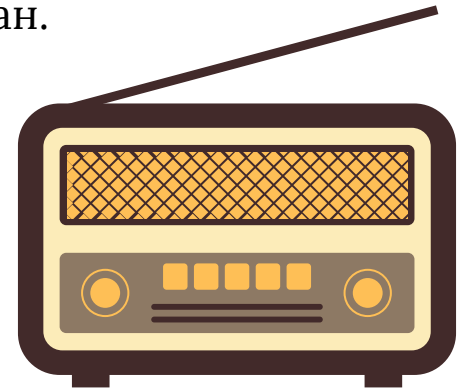
Капитализмът, както споменахме, е ключов фактор за оформянето на масовото изкуство. Той приравнява изкуството до стока, а стойността му често се определя от пазарното търсене. Така започват да се приоритизират произведения, за които е по-вероятно да има търсене, което влияе и на характера на темите. Художниците започват да разчитат на финансова подкрепа от спонсори, което налага да се вземат под внимание техните интереси. Тези съображения към предпочитанията на потребителите и финансиращите влияе на творческото изразяване.

Въпреки това, конкурентната среда в тази сфера може и да насърчи артиста към иновативно мислене, за да се открият нови начини да привлече вниманието на пазара.

Особено важни фактори за възникването на масовото изкуство са технологичното развитие и електронните медии, които позволяват глобално разпространение. С появата на фотографията, радиото, телевизията, интернет, дадена информация може да достигне до много по-широк кръг от хора за много по-кратък времеви период без оглед на тяхното социално положение. В началото на миналия век, всеки е можел да закупи вестник и да види дадена фотография или пък да чуе уличната радиоуредба. Тези иновации

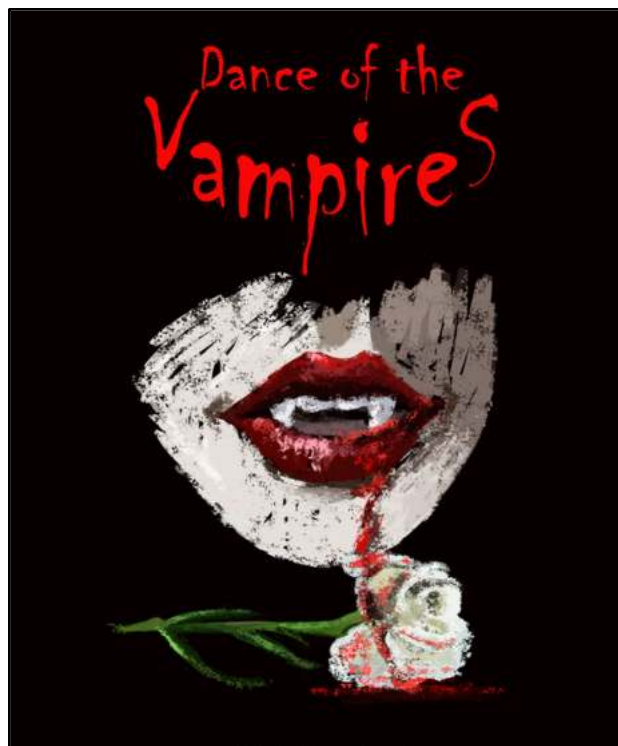
отварят широко вратите за масовото изкуство, което може да се разпространява безпроблемно чрез средствата за масова информация, продуцирана за глобалната публика, без да се вземат под внимание дадени географски и културни специфики.

Така това изкуство се превръща в първото универсално за човечеството в исторически план.

Фолклорът на една държава също би могъл да се възприеме като форма на високото изкуство въпреки че произхожда от народа. При такива обстоятелства едно по-глобално и масово изкуство би могло да го постави в опасност, да доведе до културно присвояване или засенчване на местните форми.

Такъв пример виждаме с индианската култура, която преди десетилетие става обект на масовата. Пазарът е зает с дрехи и изображения с принт картини с индиански

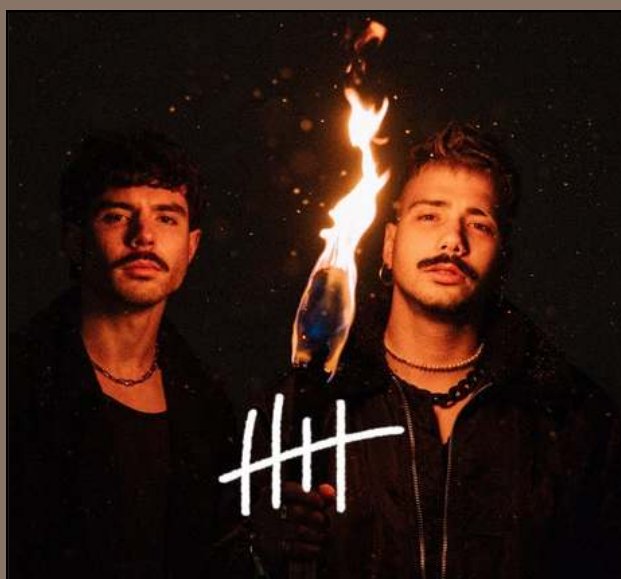
мотиви, които от една страна популяризираха тази култура, но и до голяма степен я видоизмениха в очите на нациите и масофицираха.

Друг интересен пример е операта “Танцът на вампирите”, базирана на мюзикъл на Роман Полански, която се опитва да съчетае елементи от популярната култура и традиционната оперна форма. Мюзикълът на Полански жъне успех, но не и оперната адаптация. Вероятна причина за това е неуспешното интегриране на популярните елементи в толкова строга и класическа форма, каквато е операта.

СИМБИОЗА МЕЖДУ ВИСОКОТО И МАСОВОТО ИЗКУСТВО

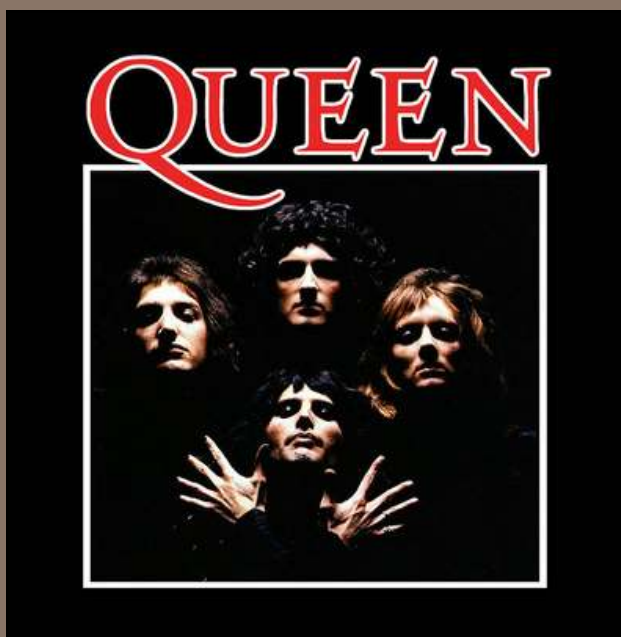
Въпреки понякога сложната връзка на масовото с високото, тяхното съжителство доста по-често е ползотворно. В днешно време има доста успешни примери за хомогенно съжителство между двата вида.

В България добър пример са театралните спектакли под режисурата на Диана Добрева, като например “Одисей”, който съчетава традиционната актьорска игра с кино. В своите представления Добрева често използва мултимедийни прожекции, които създават поплътен и впечатляващ визуален ефект, привличащ масите.

Друг добър пример могат да бъдат и групата “Молец”, които често прокарват мотиви от българския фолклор и религия в текстовете си. Начинът, по който смесват новото с традицията също е от значение. Изпълнителите с внимание съхраняват това вече елитарно изкуство.

Наскоро се появи постановката “Ромео и Жулиета”, създадена за Пловдивския драматичен театър, която черпи вдъхновение от произведението на Шекспир. Класическата история обаче е съчетана с модерна интерпретация и пожъна голям успех на регионално ниво.

В световен план можем да дадем пример с операта, която е част от високото изкуство, но често вдъхновява съвременни артисти. Например, групи като “Queen” и “Metallica” използват елементи от класическата музика в свои песни, като добавят оркестрални аранжimenti.

Художници, като Анди Уорхол, също съчетават елементи от масовата култура с високото изкуство.

Брандове като “Гучи” често черпят вдъхновение от високото изкуство, като включват елементи от класически картини и скулптури в своите колекции. Техните дрехи обаче са достъпни за по-широка аудитория и са насочени към масовите магазини.

Част от колекция пролет/лято 2018 г. на GUCCI, вдъхновена от “Градината на земните удоволствия” на Йеронимус Бош и “Портрет на Арнолфини” на Ян ван Ейк

Тези примери на взаимодействие показват, че както елитарното изкуство заимства от масовото, така можем да наблюдаваме и обратния ефект, което обогатява и разширява съвременния културен кръгозор, създавайки нови и иновативни форми на себеизразяване. В днешното технологично и глобализирано време все по-рядко можем да срещнем чистите им форми. Сливането на високото и ниското изкуство е неизбежно, но пък невинаги е непознато.

Новите продължения на любимите стари филми

Елена Стоилова

През 2024 г. светът на киното беше удостоен с нови адаптации и продължения на любими небезизвестни продукции. В настоящата статия ще разгледаме 3 от тях – “Дюн 2”, “Бийтълджус 2” и дългоочаквания “Гладиатор 2”.

“ДЮН” ОТ НАСТОЯЩЕТО

През пролетта на 2024 г. бяхме зарадвани с продължението на приключенския сай-фай “Дюн” на режисьора Дени Вилньов. В първата част, която излезе през 2021 г., се запознахме със света на Пол Атрейдски (изигран от Тимъти Шаламе), който със семейството си се мести на пустинната планета Аракис, където се намира “подправката” – вещество, което удължава живота и осигурява междузвездно пътуване, но е и основният икономически ресурс в галактиката. Династията Атреиди

отива там по заповед на императора, за да управлява планетата.

Пол и семейството му бързо откриват, че техните врагове от дома Харконен (предишният дом, управлявал планетата) планират да се възползват от политическата нестабилност и да възстановят своята власт.

На фона на този политически конфликт, Пол започва да получава мистични сънища и видения, които го свързват с местното население на Аракис — фремените. Те са хора, адаптирани към суровия живот в пустинята, които живеят с надеждата да преобразят планетата в по-зелено и плодородно място. Освен това, те вярват в пророчества за идването на “Месия”, който ще води тяхното въстание и ще промени съдбата на Аракис.

На финала на първия филм, Пол е избран за лидер на местното население на планетата Аракис, след като неговото семейство е нападнато и унищожено от враговете му.

Във втората част виждаме Пол, който е вече част от фрементите, заедно с момичето, което се явяваше в сънищата му – Чани (изиграна от Зендея), обединени и устремени към отмъщение на хората, унищожили семейството му. Пол се изправя срещу нови изпитания, като трябва да утвърди своето господство върху Аракис,

да овладее политическите и военни конфликти и да се изправи срещу собствените си вътрешни конфликти, свързани с неговата съдба и мощта, която той притежава.

Двете части на режисьора Дени Вилньов са направени със зашеметяващи специални ефекти, които правят гледането на филма цялостно изживяване.

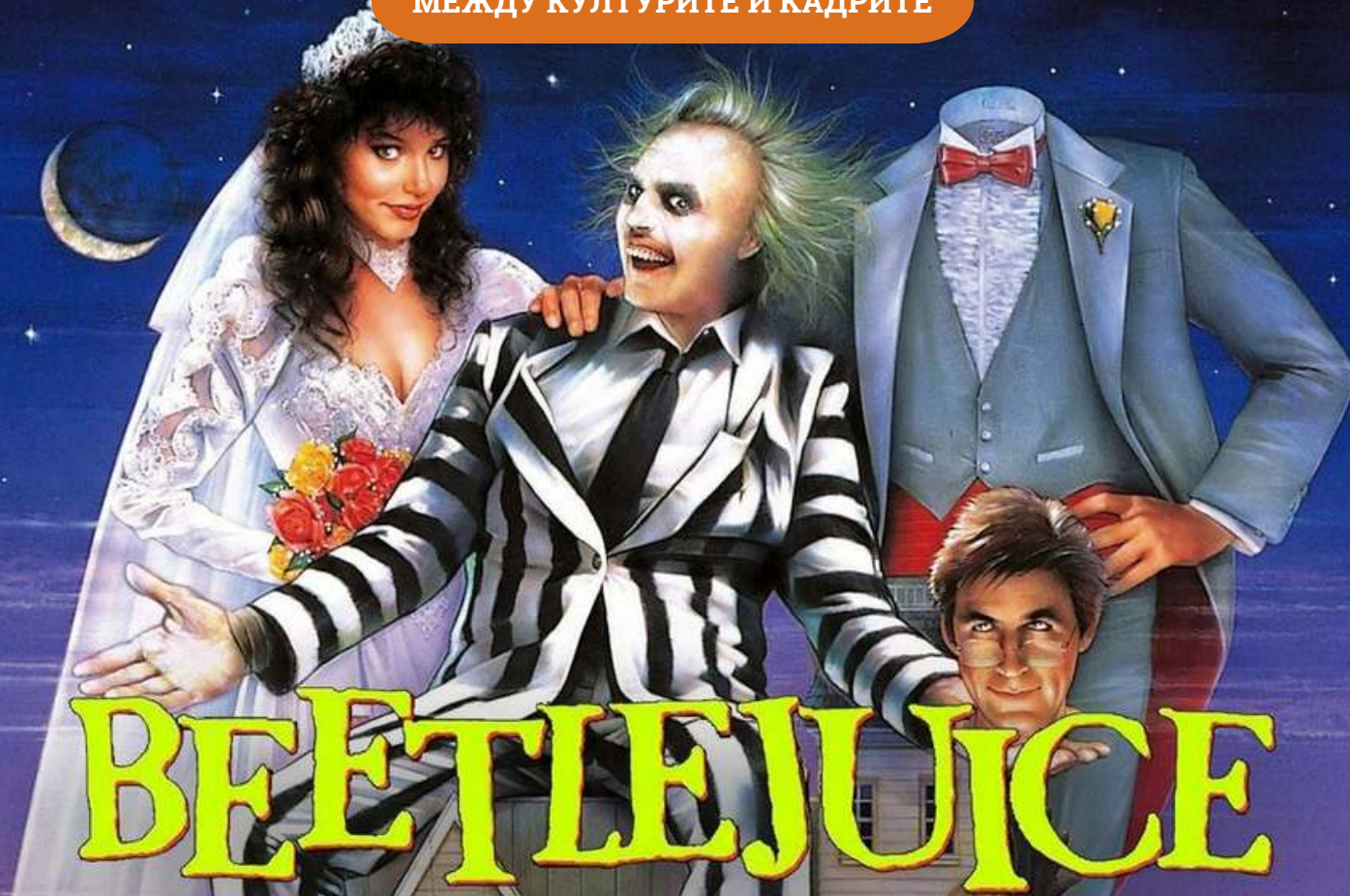

“ДЮН” ОТ МИНАЛОТО

Филмът от 1984 г. на режисьора Дейвид Линч също е с добри визуални ефекти за времето си. Той също проследява стриктно сюжета на романа на Франк Хърбърт, без да променя историята, но разбира се, с други актьори. В главните роли са Кайл Маклоклан, Франческа Анис, Патрик Стюарт и дори певецът Стинг.

“Дюн” е известен със своите визуални ефекти, които съчетават елементи на футуристичен дизайн и уникални ландшафти, както и с темите за екологията, религията, властта и съдбата. Въпреки че филмът не получава широко признание при излизането си, той има култов статус сред феновете на научната фантастика. Стилът на Линч, с неговата склонност към сюрреалистични и абстрактни елементи, създава уникално, понякога объркващо преживяване, което може да бъде трудно за разгадаване, но същевременно привлекателно за любителите на филмовото изкуство.

ХАОС, ХУМОР И ДУХОВЕ ОТ ОТВЪДНОТО

Първият филм “Бийтълджус” от режисьора Тим Бъртън излиза през 1988 г. Бъртън е известен със своите необичайни сюжети и персонажи и “Бийтълджус” не е изключение. Жанрът му е ужаси, но и комедия. Филмът проследява историята на младото американско семейство Адам (Алек Болдуин) и Барбара (Джина Дейвис). Те искат да имат дете и решават да прекарат две седмици в служебен отпуск. По пътя обаче автомобилът им пада в

река от мост край дома им. Когато се завръщат в къщата си, те разбират, че са се удавили и са се превърнали в невидими призраци. Съпрузите намират “Наръчник за наскоро починалите” и започват да го изучават, опитвайки се да решат какво да правят по-нататък. Междувременно сестрата на Барбара – Джейн, продава къщата на семейство Дийц от Ню Йорк. Делия Дийц (Катрин О’Хара), която смята себе си за творческа личност, с по-

мощта на своя приятел Ото, започва ремонт на къщата, като иска да пребоядиса и прекрои всичко. Чарлз Дийц (Джефри Джоунс), съпругът на Делия и любител орнитолог, мечтае тихо да наблюдава птици и да не мисли за нищо, а младата Лидия (Уинона Райдър), доведената дъщеря на Делия, е готик и мечтае да стане професионален фотограф. Виждайки всичко това, Адам и Барбара се захващат да прогонят новите наематели от дома им. Филмът ни показва перипетии им по забавен, почти не страшен начин.

“БИЙТЪЛДЖУС, БИЙТЪЛДЖУС”

Фантазията на режисьора Тим Бъртън ни предоставя продължението на филма “Бийтълджус”, тридесет и шест години след излизането на първия през 1988 г. Главните герои са същите като в първата част – Майкъл Кийтън (Бийтълджус), Уинона Райдър (Лидия), Катрин О’Хара (Делия).

Изминават 36 г. след събитията от първия филм. Лидия Дийц води свръхестествено токшоу, наречено “Къщата с

призраци”, и по време на една от програмите тя е ужасена да види призрака на Бийтълджус в публиката. Скоро Делия, мащехата на Лидия, я информира за смъртта на баща ѝ Чарлз. Лидия и дъщеря ѝ Астрид (изиграна от Джена Ортега) идват на погребението в същата къща в Уинтър Ривър.

Астрид е във враждебни отношения с майка си, защото я смята за измамница, която пълни главите на лековерните зрители със “свръхестествени глупости”. Освен това на Астрид много ѝ липсва баща ѝ, с когото Лидия се е развела, а той е изчезнал в Южна Америка.

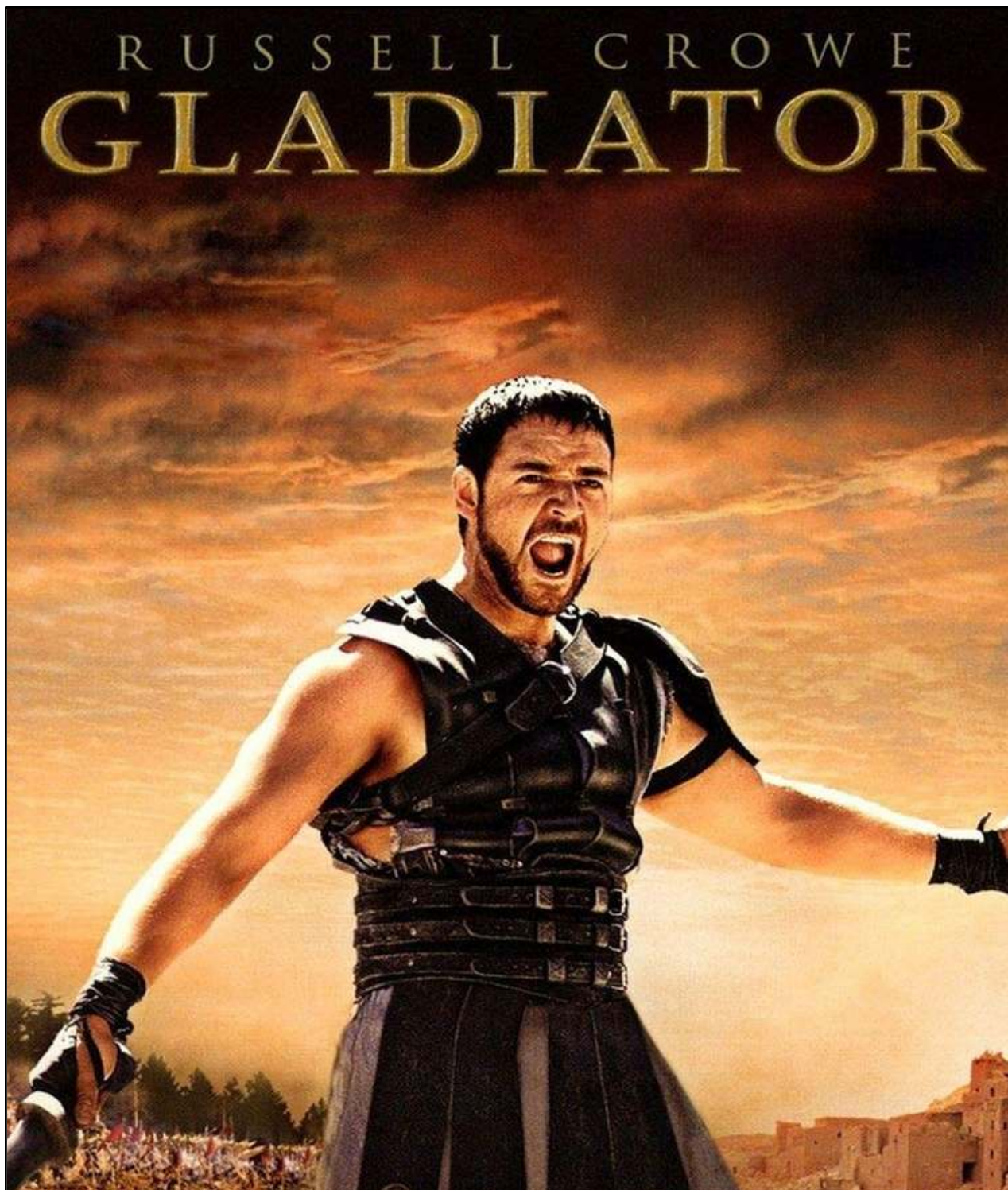
След погребението Рори (приятел на Лидия) ѝ предлага брак, който тя приема. Това кара Астрид да избяга и да се срещне с красивия мъж Джеръми, който я кани при себе си преди сватбата. На Хелюин Астрид отива в къщата на Джеръми и внезапно е ужасена да научи, че този човек е призрак. Джеръми кани Астрид в отвъдното и обещава на момичето да намери баща си.

Заплетеният сюжет на филма очарова публиката и не изневери на първата част, въпреки че излезе толкова години по-късно. "Бийтълджус 2" е вече номиниран за 19 награди.

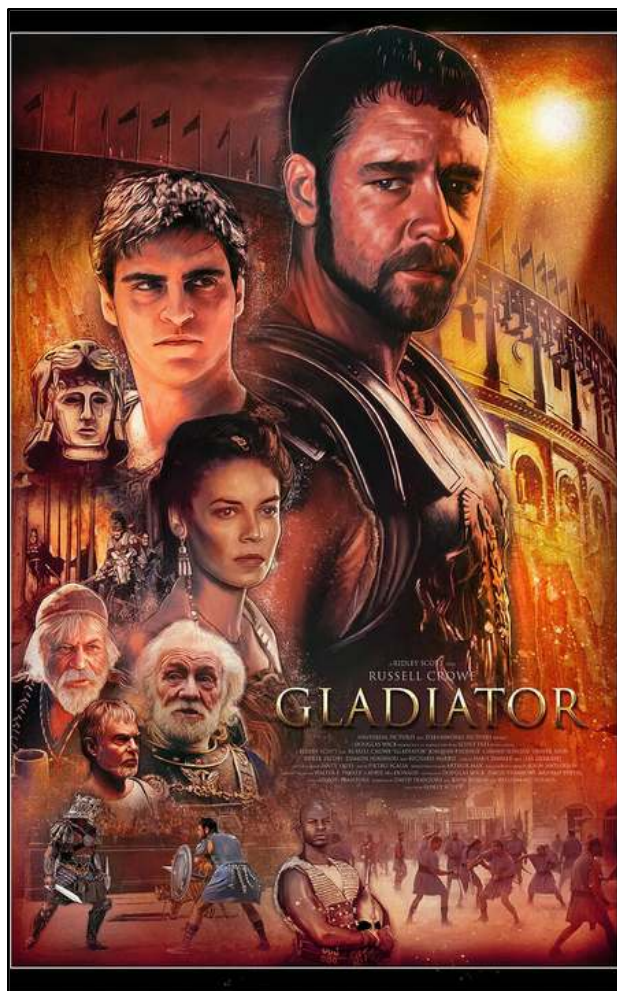
“ГЛАДИАТОР” - ИСТОРИЯ ЗА СИЛА, ДУХ И СЛАВА

Историческият епичен филм, режисиран от Ридли Скот, е с участието на Ръсел Кроу. Той изпълнява главната роля на Максимус Десимус Меридий - римски генерал, който става гладиатор. Това е може би най-известният филм, представящ епохата на Римската империя.

“Гладиатор” разказва историята на Максимус, верен генерал на Римската империя, който след смъртта на императора Марк Аврелий, попада в капана на предателствата и интригите в императорския двор. Синът на Марк Аврелий, Комод (в ролята Хоакин Финикс), убива своя баща, за да стане император, и след това заповядва да убият Максимус и семейството му. Максимус успява да избяга от плен, но губи всичко, което е обичал. Той е захвърлен в робство и става гладиатор, решен да отмъсти на Комод и да възстанови реда в Рим.

Филмът е изпълнен с епични битки, зрелищни сцени и дълбоки лични драми. Темите на чест, отмъщение, предателство и сила на духа са в основата на сюжета. “Гладиатор” се характеризира с висококачествена продукция, невероятна актьорска игра и запомняща се музика, написана от Ханс Цимер.

“Гладиатор” получи критическо признание и спечели множество награди, включително пет Оскара, сред които за “Най-добър филм” и “Най-добър актьор” – Ръсел Кроу.

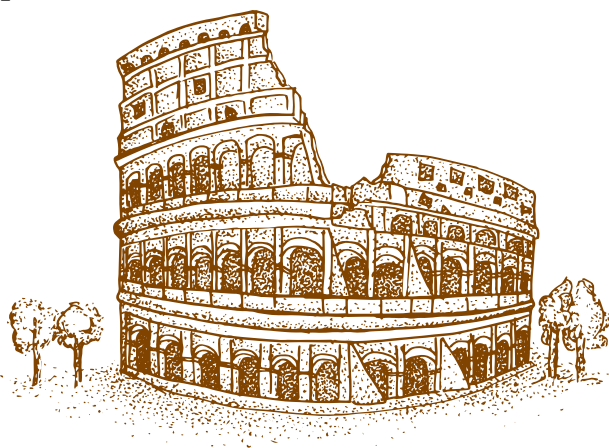
“ГЛАДИАТОР 2” - БИТКАТА ПРОДЪЛЖАВА

Продължението на “Гладиатор” беше най-очакваният екшън филм за 2024 г. В него също участваха известни актьори – Дензъл Уошингтън, Педро Паскал, Пол Мескал и др.

Действието във филма се развива 16 години след смъртта на Марк Аврелий, който е дядо на главния герой Хано, чието истинско име е Луций – син на Лусила и Максимус. След като Максимус умира в двубой с Комод в края на първия филм, Лусила, за да предпази сина си, го отправя надалеч. Той заживява в Нумидия, има съпруга и собствен живот. Но след отправянето му Рим е завзет от двама императори – Гета и Каракала, които се стремят единствено да завладяват нови територии. Нумидия бива напад-

ната и завладяна от римски легиони, начело с генерал Акаций (съпруг на Лусила). Убиват съпругата на Луций, а той е взет за заложник и подобно на съдбата на баща си, се превръща в гладиатор. За разлика от баща си, той оцелява и успява да върне реда в Рим.

Ридли Скот се е справил безупречно с продължението на “Гладиатор”. Издигнал е на върховно ниво изкуството на кинематографията. Епичните битки и императорските интриги, преплетени с музиката на Хари Грегсън-Уилямс ни предоставят едно незабравимо изживяване. В края на филма не усещаме как дългите два часа и половина са минали и дори ни се струват недостатъчни.

ОТ THE BEATLES ДО ДНЕС: Еволюцията на музикалната революция

Александър Пенев

Музиката не е статична. Тя е непостоянна, податлива на промяна при най-лекия допир, почти като глина. Всеки ден хиляди хора хващат инструмент за първи път, хиляди песни се появяват в платформите за слушане и въпреки че никога няма да има нови Beatles, това не означава, че няма да има нови невероятни изпълнители. А и както се пее в песента на легендарната хевиметъл група Twisted Sister – “Never Say Never”.

Но как се е развила музиката от началото на 60-те до днес? Как е повлиял Джон Ленън на Тейуър Суифт? Отговорите на тези въпроси ще разгледаме в статията.

THE BEATLES И РЕВОЛЮЦИЯТА В ПОПУЛЯРНАТА МУЗИКА

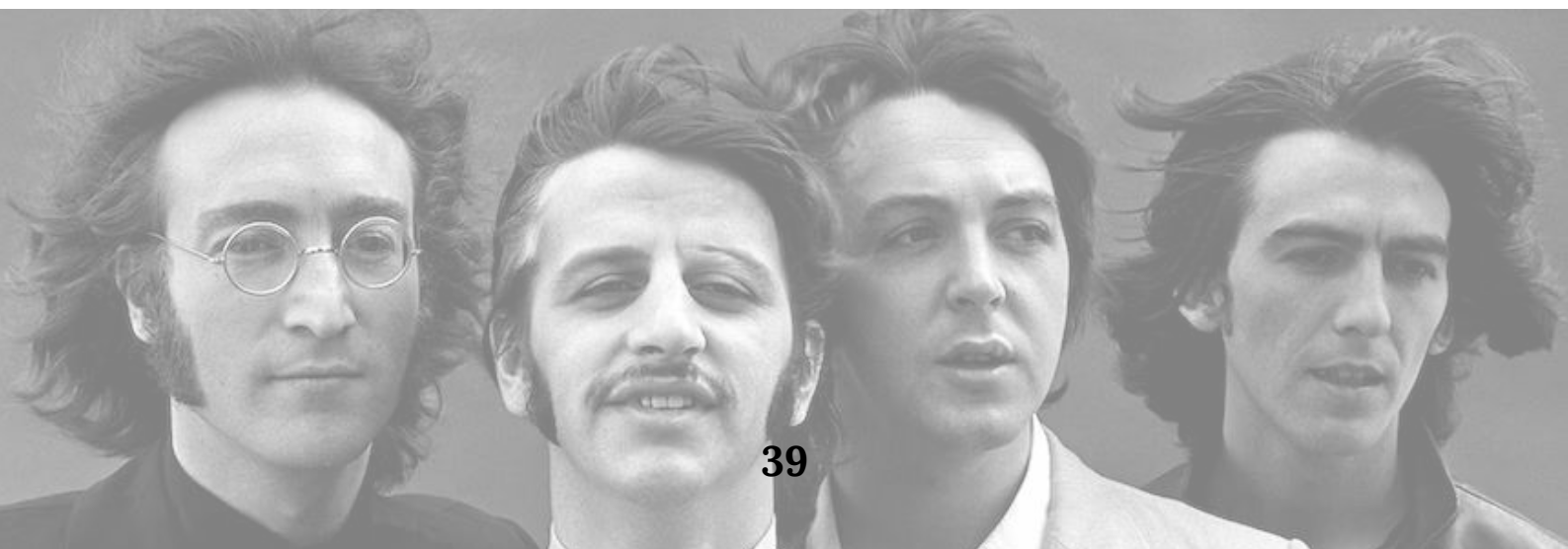
Когато се говори за история на музиката може, шеговито или не, да се каже, че има 2 периода – преди *Beatles* и след тях.

Нека поставим сцената, за да може да се разбере значението на тези четири момчета със смешни прически от Ливърпул. Едни от най-скандалните неща до този момент са как Елвис си клати ханша и издуханата рокля на Мерилин. Това са, меко казано, неща, които не биха ни направили впечатление сега.

Когато *The Beatles* се появя-

ват в началото на 60-те години, те поставят основите на музикалната революция, която ще промени попкултурата завинаги. Ливърпулската четворка, съставена от Джон Ленън, Пол Маккартни, Джордж Харисън и Ринго Стар, не само че популяризира рок музиката, но и експериментира с нови звуци и концепции, вдъхновявайки поколения музиканти след тях.

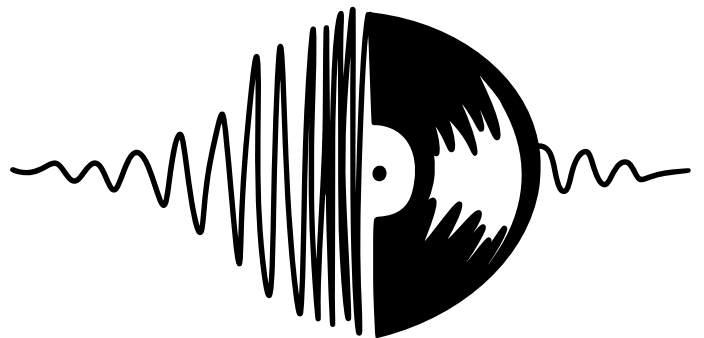
Албуми като *Sgt. Pepper's Lonely Hearts Club* и *Revolver* са пионери откъм иновации,

THE

защото използват студийни техники, мултиканални записи и комбинации от музикални стилове. Текстовете на Удивителната четворка също са дълбоко социални и философски, изразявайки нова, по-свободолюбива и експериментаторска естетика. Това е началото на поп-рока като културна сила, а процеса на записване на албум става не по-малко важен от самите песни.

По това време започват да свирят и Rolling Stones.

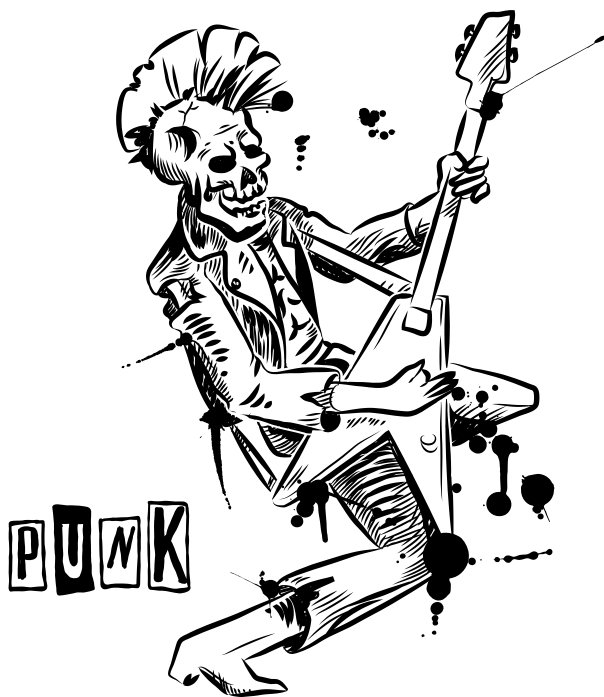
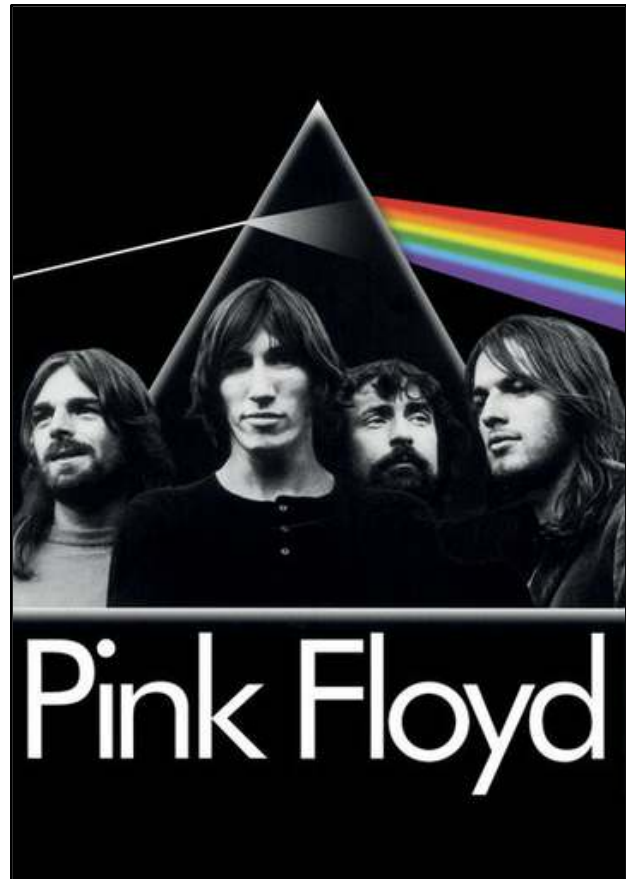

BEATLES

МУЗИКАТА СЛЕД THE BEATLES

След разпадането на *The Beatles* музикалният свят се раздвоява в множество посоки. Появяват се психеделичният рок в лицето на *Pink Floyd* и *The Doors*, гламрокът при изпълнители като Дейвид Боуи и *Queen*.

Led Zeppelin и *Black Sabbath*, като едни истински строители, полагат основите на това, което някой ден ще стане метъл.

Като контра движение на рок песните с 5-минутни китарни сола се появява и пънк музиката, която не остава дължна на никого. Пънкът предизвиква установените социални норми, като пропагандира индивидуализъм, отхвърляне на конформизма и често е свързан с ярка и провокативна визуална естетика.

В същото време се появява и диското, а ABBA превземат света и всички пеят за това как искат да имат пари. Eagles са отседнали в Hotel California, а хипи културата умира.

В края на 70-те и началото на 80-те години електронната музика започва да излиза на преден план, а синтпоп и нюейв стават популярни. Така се формира новата поп-култура, която комбинира синтезаторни звуци, модерни ритми и визуални елементи.

A Rolling Stones
продължават да свирят.

80-ТЕ ГОДИНИ ИЛИ СИЛАТА НА ТЕЛЕВИЗОРА И МУЗИКАЛНИЯ КЛИП

Музиката на 80-те години е определена от иновациите в технологиите и нови стилни тенденции, които променят изцяло поп и рок сцената. Поп музиката достига своя връх с изпълнители като Майкъл Джексън, който ходи с лунна походка и пее за трилъри, с девицата Мадона, която се моли, и Prince и плачещите гълъби под лилавия дъжд. Албуми като *Thriller* и *Like a Virgin* стават глобални феномени, а видеоклиповете на MTV играят ключова роля в популяризирането на музиката и формирането на нови културни икони.

Bon Jovi

Но и рок музиката не остава на заден план, даже напротив. Тогава се появяват някои от най-известните групи като *Guns N' Roses*, *Metallica*, *Bon Jovi*, *Def Leppard* и *Red Hot Chili Peppers* (въпреки че те са по към 90-те). Но в случая на групи като *Guns*, така наречените “глам метъл” групи, изживяват своя връх и падение по бреговете на Калифорния, но тяхното присъствие от цветни банди с огромни коси, оказва влияние на 90-те.

A Rolling Stones издават албум номер 19.

90-ТЕ ГОДИНИ И ДОСТИГАНЕТО ДО НИРВАНА

Последното десетилетие на XX век е поредната контра-култура – изчезват огромните гелосани и лакирани мълети, цветните и лъскави дрехи, а на тяхно място идват широките скъсани дънки, мръсните кецове, пуловерите и пеенето за това колко гаден е светът. Дошло е времето на “Сиатълската сцена” и грънджа, времето, в което *Alice in Chains*, *Soundgarden*, *Nirvana* и *Pearl Jam* са на върха. За жалост, и тяхната слава ще залезе до края на века.

Културното значение, което имат *Nirvana* и Кърт Кобейн, не може да бъде пренебрегнато и е най-близкото, по мое мнение, до второто пришествие на *Beatles*.

Spice Girls

90-те години бележат също така и възхода на бой и гърлбанди, като *Backstreet Boys*, *NSYNC* и *Spice Girls*, които правят поп музиката още по-достъпна и комерсиална.

Хип-хопът и рапът започват да се интегрират все повече в поп културата, благодарение на изпълнители като *Tupac*, *The Notorious B.I.G.*, и *Dr. Dre*. Те акцентират върху социални и политически въпроси, като расизъм, неравенство и насилие. Рапът става важен инструмент за изразяване на идентичността и опита на афроамериканската общност, като същевременно влияе на масовата култура и формира нови музикални жанрове и стилове.

A Rolling Stones все така продължават да свирят.

The Notorious B.I.G.

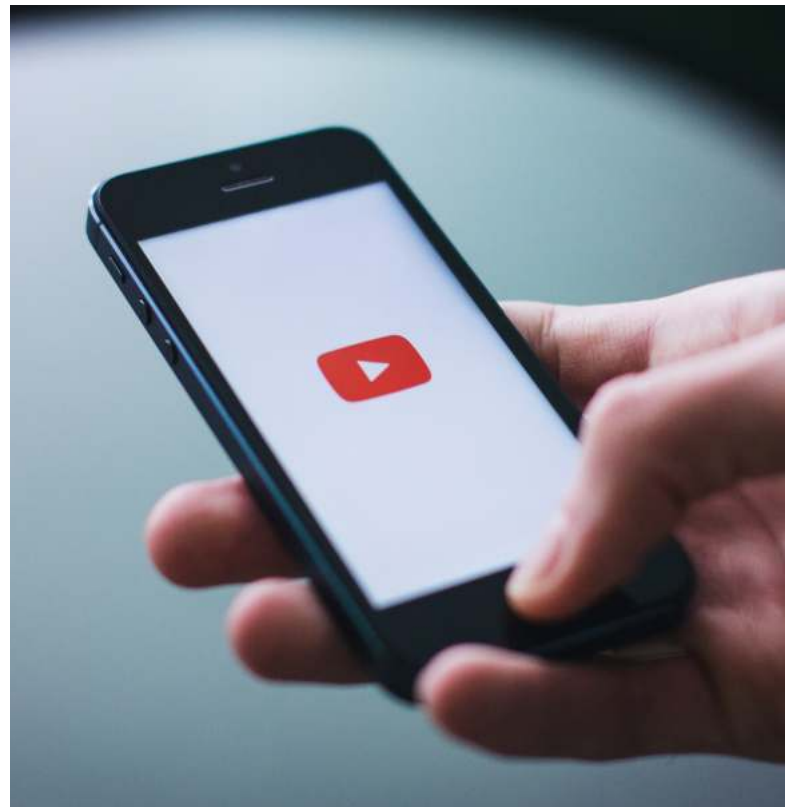
МУЗИКАТА В ПЪРВИТЕ ГОДИНИ НА ХХІ ВЕК И НОВОТО ЖИВОТНО – ИНТЕРНЕТЪТ

Новият век е епоха на цифровизацията. Музиката става лесно достъпна чрез интернет и платформи като *Napster* и по-късно *iTunes*, а *YouTube* променя динамиката на музикалната индустрия, позволявайки на артистите директно да достигат до аудиторията си.

Едновременно с това, R&B, хип-хопът и поп-пънкът започват да доминират. Музиканти като *Lady Gaga* стават глобални суперзвезди, съчетавайки различни жанрове и предлагайки новаторски визуални и музикални концепции.

А хората започват да се чудят Rolling Stones няма ли да се спрат вече.

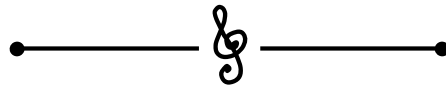
МУЗИКА ПРЕЗ 2024 И “А СЕГА КАКВО?”

През 2024 година поп музиката е по-разнообразна от всякога. Тя обхваща широка гама от звукове и стилове. Технологиите, включително изкуствения интелект и новите музикални софтуери, предоставят вълнуващи възможности за продукция и запис. Появата на стрийминг платформите като *Apple Music*, *Spotify* и *YouTube Music* променя изцяло начина, по който хората откриват и слушат музика.

Поколението Z е водещо в революцията на цифровата музика, като активно използва социални медии, за да популяризира нови интересни изпълнители и жанрове, които бързо се прехвърлят в основния поп поток. Музиката е все по-глобална, с артисти, които лесно преодоляват културни и географски бариери.

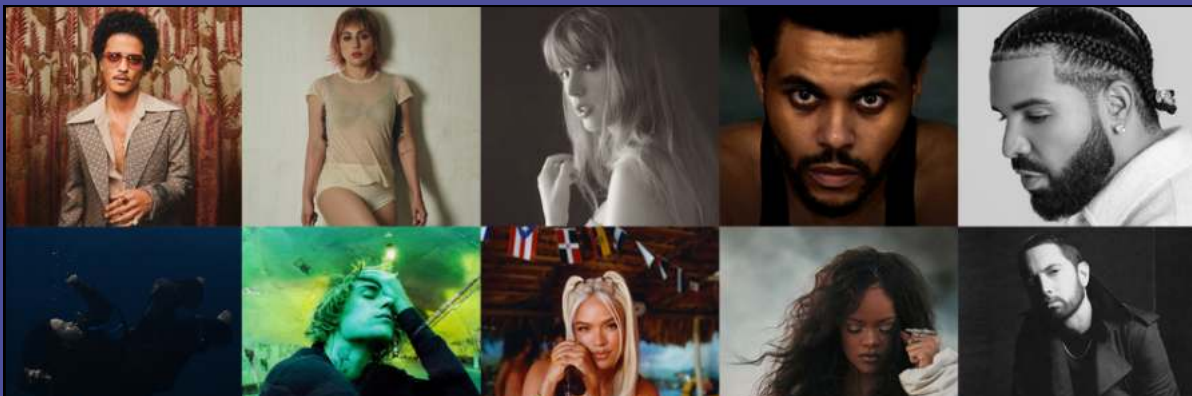

Еволюцията на поп музиката от *The Beatles* до днес е резултат от комбинацията между артистична креативност, технологични иновации и социални тенденции. Възможността за иновации чрез нови технологии, интернет и социални медии предоставя на изпълнителите безпрецедентната свобода да експериментират и създават нови форми на музикално изразяване.

Музиката ще бъде променяна и правена по всевъзможни различни начини. Тя ще се променя, докато не придобие формата на изключително интересна купа, само за да дойде следващият музикант, който ще запретне ръкави и ще направи нещо още по-интересно от глината, наречена музика.

A Rolling Stones са все още тук.

Ivo Icehard: Музиката като лична траектория

Музикантът споделя, че общото между класическата музика и метъла е страстта към нотите

Катрин Дишева

Когато става дума за музика, хората винаги правят сравнение между тази от миналото и тази от настоящето. Същото важи и за метъла, който има най-различни поджанрове, сред които попада и прогресив метълът. За този вид музика е характерно комбинирането на агресията от метъла със експерименталната стилистика на прогресив рока. Наричан още прог метъл, жанрът се отличава и с употребата на класически инструменти.

За спецификите на прога, връзката между минало и настояще и това да твориш в ноти разказва младият музикант Ivo Icehard.

Защо реши да пишеш музика в жанра прог метъл?

Прогресив метълът е поджанр, който обхваща широк спектър от звучения и може да се определи по много различни начини - следователно и дава широко поле за изява. Тъй като рядко успявам да сложа някакъв точен епитет на музиката, която пиша, предпочитам да говоря за нея като за прогресив метъл.

Според теб, на какво се дължи интересът към комбинирането на класически и метъл инструменти?

Класиката и метълът са жанрове, в които водещо нещо е страстта към изсвирените ноти. Затова и много метъл изпълнители се влияят от класическата музика и има цели поджанрове, които се градят на синтез между двете - с цел да предизвикат "епично" усещане у слушателя.

Прог песните са много по-дълги от стандартните радио песни. Това прави ли жанра по-недостъпен за слушателите?

За масовите слушатели - вероятно. За тези, които обичат да вникват в смисъла на нещата - надали.

Като музикант, влияеш ли се от пионерите в жанра, или се опитваш да правиш нещо напълно различно, неповлияно от миналото?

Влиянията са неизбежни - в днешно време много трудно ще намериш нещо истински оригинално, тъй като повечето мелодии вече са изсвирени. Пиша това, което ми е на сърцето, без да претендирам за абсолютна автентичност - пък влиянията ми си проличават накрая.

Какво е мнението ти за новите прог групи? В каква посока се развива този вид метъл?

Няма само едно направление в прог метъла - има нови групи, които силно се влияят от предшествениците си, и нови групи, които експериментират с други жанрове. Стига да правят музика, която да резонира с мен по някакъв начин, ще им дам шанс.

Рокът и метълът се считат за бунтарски тип музика, но няма ли по-голяма полза новите музиканти да се учат от онези преди тях?

Напоследък забелязвам засилен интерес към този стил музика и това може единствено да ме радва. Има много какво да се научи от тези преди нас, но и като музиканти не бива да се страхуваме да експериментираме - за мен това е цялата идея на прога.

Къде е границата между влияние и копиране?

В личния елемент - влиянията са нещо чудесно, но всеки трябва да намери и собствения си глас.

Каква е историята зад дебютното ти EP Beyond The Cloud Of Oort?

Преди време с групата ми имахме идея за албум на космическа тематика. Започнах да нахвърлям такива идеи, но се привързах твърде много към тях и в крайна сметка реших да ги развия самостоятелно. От там дойде и идеята да ги събера в едно EP.

Каква е символиката зад космическите имена на песните и самото заглавие на албума?

Нека си представим траекторията (орбитата) на една планета около звездата ѝ. Малко орбити са идеални, следователно по пътя на планетата има точки, в които се намира по-близо до звездата (най-близката се нарича перихелий), и такива, в които е по-далеч от нея (най-далечната се казва афелий). От там идват и имената на песните в албума - *Perihelion*, *Trajectory*, *Defying Gravity*, *Aphelion*.

Звученето им е повлияно от имената им - *Perihelion* е бърза и весела, *Aphelion* е бавна и меланхолична, а *Defying Gravity* е свързващото звено помежду им, което донякъде обяснява хаотичната ѝ структура. Всичко се върти около *Trajectory*, тъй като, в крайна сметка, темата на албума е именно това.

Облакът на Оорт е хипотетичната граница на Слънчевата система, а името на албума *Beyond The Cloud Of Oort* може да бъде възприемано както буквално в духа на космическите термини, така и метафорично в смисъла на бягство от познатото.

Кой е „афелият“ на човека?

Aphelion е песен, чийто текст може да се интерпретира по няколко различни начина, някои от които вероятно противоречащи си. Лично за мен афелият е един вид животопрменящо събитие за въпросния човек.

Колко струва на човек да мине отвъд своя Облак на Оорт?

Няма универсален отговор на този въпрос, тъй като зависи най-вече от самия човек и колко е готов да даде от себе си.

Освен солов артист си част от групата Azanthys. Да очакваме ли скоро нещо от вас?

Нищо не обещавам, но и не отричам напълно. Времето ще покаже.

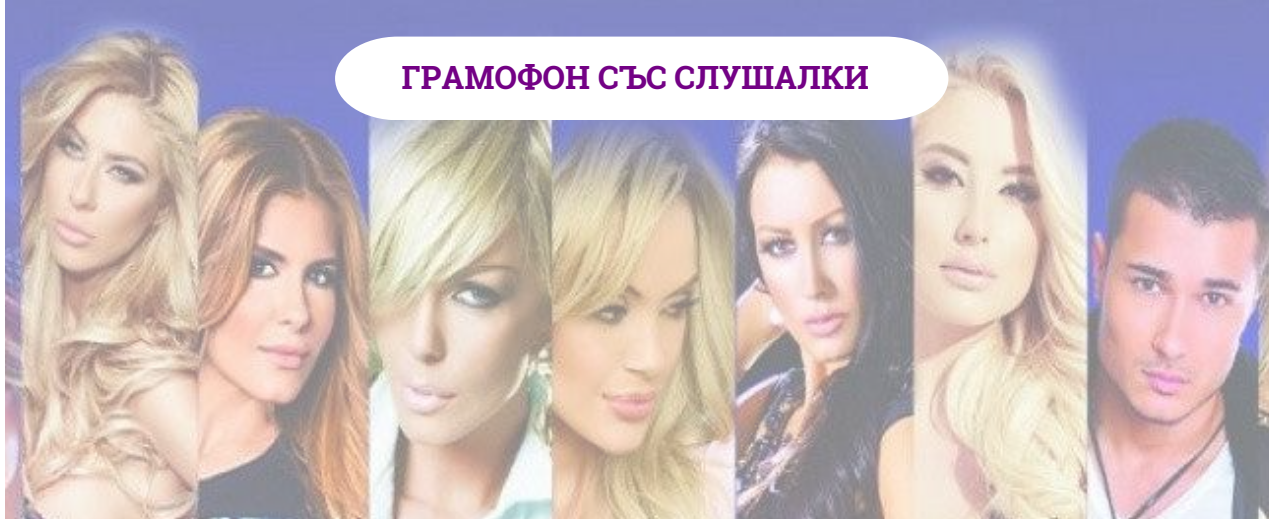
А от теб?

Бях започнал работа по второ ЕР, но нямам прогрес от сигурно две години вече. Може би е крайно време да се върна към него. До тогава, можете да слушате *Beyond The Cloud Of Oort* в *Spotify* и *YouTube* или да си купите диск от мен.

Защо правиш музика?

Простият отговор би бил “защото съм музикант”. По-подробният би бил “защото музиката ми помага да изразя нещата, за които думите не ми стигат, и животът ми би бил безсмислен без нея”.

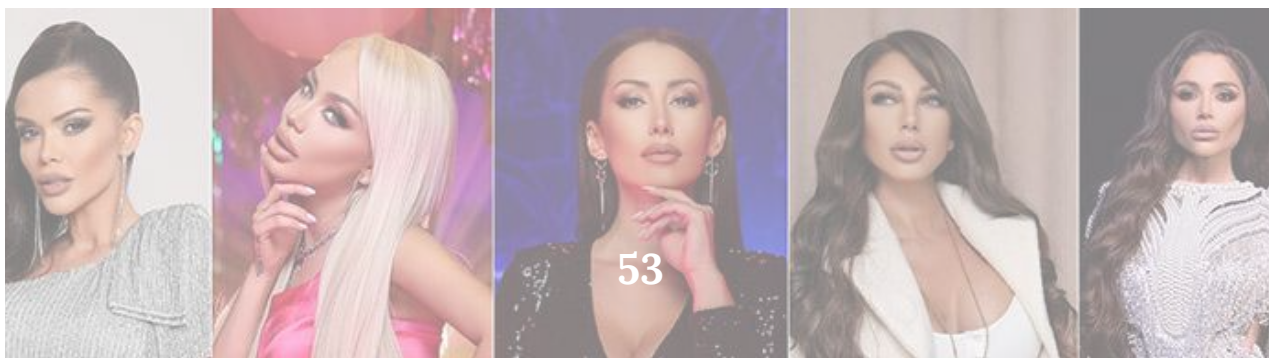

Чалга хроники: от леопардовите принтове до дизайнерските рокли

Елия Лилянова

Чалга – дума, която предизвиква повече разгорещени дебати, отколкото разговор за политика на семейна вечеря с дядо ви. За някои това е културният пулс на България, за други това е музика, която чуват само от радиото на таксиметровите шофьори. Така или иначе, чалгата е жанр, от който не можеш да избягаш. Шумна е, горда е и е била рамо до рамо с хората в периодите им на разбито сърце, партита и онези домашни събирания, за които никой не обича да говори.

Но чалгата не е в перманентно състояние. Тя преминава през толкова драматична и бляскава промяна, че заслужава собствено риалити шоу. Ретро и модерната чалга са като две братовчедки на семейна среща – имат общи корени, ама не си говорят. Така че, закопчайте коланите си, докато сравняваме сапунената опера с пайети от миналото с днешната империя на нощните клубове, осветени от неоновите прожектори.

РЕТРО ЧАЛГА: ПАЙЕТИ, ЛЕОПАРДОВИ ПРИНТОВЕ И ПРЕКАЛЕНО МНОГО ЛАК ЗА КОСА

Глория

Нека се върнем назад в 90-те - време, когато България се самоизгражда и преоткрива, а чалгата е избраният саундтрак. Това бяха дните на Ивана, Глория, Тони Стараро и Азис - икони, които изливат душата си във всяка нота. Ретро чалгата не е само музика, а начин на живот. Песните са изтънчени. Те намекват за разбито сърце - изтръгват го от гърдите ти, поливайки го с ракия и ти го връщат в напоена

със сълзи кърпичка. Текстовете крещат трагедия, косите на певците крещат "достатъчно лак за коса".

Модата е съвсем друга история. Представете си: кристали върху бодита с леопардов принт, искрящи каубойски шапки и платформени токчета, толкова високи, че да виждаш Еверест. Всеки музикален видеоклип изглежда така, сякаш е заснет на сватбеното място на чичо ви - с бонус машини за мъгла и диско топки.

Но драмата не спира с песните или тоалетите. Ретро чалгата е спектакъл. Превръща разбитото сърце в балканска сапунена опера, в която всяко предателство заслужава бис, а всяка любовна история има трагичен обрат.

Азис

Лидия, Десита и Симона

МОДЕРНА ЧАЛГА: КОМЕРСИАЛНИЯ ОБРАТ

В наши дни чалгата е претърпяла толкова елегантна трансформация, че може да я сбъркате с инфлуенсър след пластични операции. Добре дошли в света на Лидия, Десита, Меди и т.н. – новото училище от звезди, които смениха дайретата за трап бийтове и разбитото сърце за химните за отмъщение.

Съвременната чалга е по-малко хлипане в ракията и повече живот на макс. Визуално тя никога не е изглеждала по-скъпа. Вече ги няма банкетните зали и блестящите бодита. Сега имаме лук-

созни яхти, дизайнерски костюми и музикални видеоклипове, заснети на толкова екзотични места, че ви трябва виза, само за да ги гледате. Това не е просто музика, това е пълноценна естетика за *Instagram*.

Текстовете също са се променили. Ретро чалгата ни е дала дълбоки, емоционални песни за предателство и копнеж. Съвременната е посклонна да ни даде реплики като: “Искаш да си правим гонка? Газа, газ, газ!” Изтънчено? Съвсем не. Но това е огъване, а чалгата знае как да се огъва.

КУЛТУРНА ЕВОЛЮЦИЯ

Ретро попфолкът е обединяващ. Това е саундтрак на сватби, задимени заведения и селски празници. Притежава тази сурова, неполирана енергия, която кара хората да се чувстват автентични, драматични, но безспорно истински. Съвременният му вариант е гражданин на света. Той е изпипан, космополитен и създаден за поколение, което иска нещо ново, различно и забавно.

ДАНСИНГИТЕ ТОГАВА И СЕГА: КЪДЕ ВИРЕЕ ЧАЛГАТА

Еволюцията на чалгата не е пълна без изследване на любимата ѝ сцена – дансинга. В началото тя е живяла в задимени ресторанти, сватбени зали и концерти на площади, където атмосферата е била толкова важна за обстановката, колкото и за звука. Представете си това: претъпкана стая, столове, изместени настрани, за да създадат импровизиран дансинг, и смесица от развълнувани гости, които си дават наздраве, докато се въртят в такт с музиката.

Днес чалгата се премести в центъра на града. Нощни клубове с ослепителни LED екрани и ексклузивни ВИП секции вече са игралната площадка на жанра. Атмосферата е внимателно подбрана, за да съответства на техноритмите на съвременния попфолк – бляскав и предназначен за *Instagram*. И все пак, дори и с тази еволюция, енергията на тансинга остава наелектризираща. Независимо дали под диско топки или прожектори, чалгата продължава да е актуална и сплотяваща.

ПРИКАЗКА ЗА ДВЕТЕ ЧАЛГИ

И така, кое е по-добро? Ретро чалгата с нейната мелодрама или модерната с нейното перчене, одобрено от инфлуенсъри? Отговорът е: и двете, и нито едното. Чалгата не е тук, за да се побере в спретнати малки морални граници или да спечели одобрението на критиците. Ретрото е баницата на баба ви – топло, успокояващо и направено с любов. Модерното е тост с авокадо – скъп и забавен за публикуване. И двете те изпълват по свой начин. И независимо дали плачете с ракия в ръка или пиете водка в бара и се разбивате на соло барабани, чалгата все още е саундтракът на дивата, прекрасна, покрита с блясък душа на България.

Модата през времето: Хармония между ретро и съвременност

Стоян Манев

Модата е като огледало на времето, в което живеем – тя отразява нашите културни, социални и лични стремежи. Но в същото време, тя обича да се оглежда назад, черпейки вдъхновение от миналото. Тази интересна игра между ретро и модерна мода показва как стилът не просто се развива, а се движи циклично, преоткривайки класическите тенденции в съвременен контекст.

РЕТРО МОДАТА: ЗАВРЪЩАНЕ КЪМ “ЗЛАТНИТЕ ВРЕМЕНА”

20s

Ретро модата е израз на носталгия по стиловете на миналото. От блясъка на 20-те години с техните ресни и пайети, през романтиката на 50-те с класическите “пясъчен часовник” силуети, флоралите на 60-те, класиката и цветовете на 70-те, до разкършените 90-те – всеки период има уникална естетика.

70s

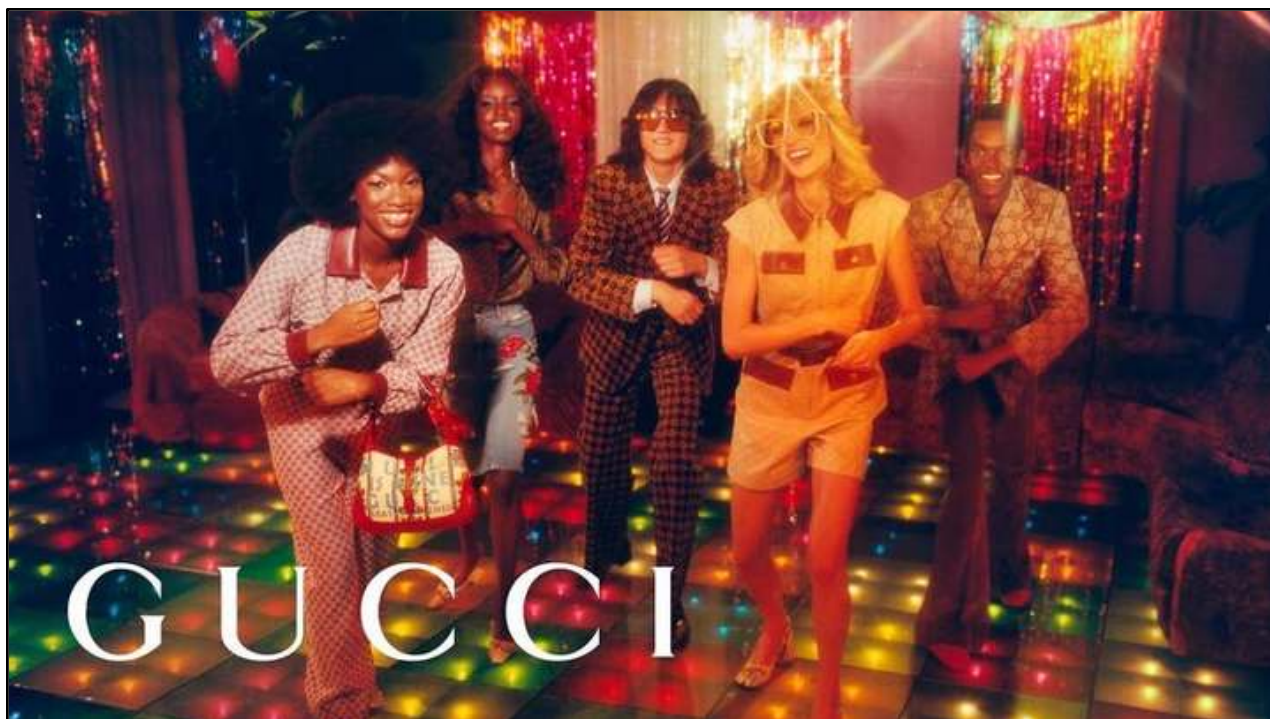
Това, което прави ретро модата толкова привлекателна, е нейната емоционална връзка с историята. Роклята на баба, намерена на тавана, винтидж палто от магазин втора употреба или емблематичните очила тип “котешко око” – всички тези предмети не само разказват история, но и придават индивидуалност на стила.

50s

90s

Колекция "Gucci 100" (2021)

Днес дизайнерите черпят вдъхновение от тези златни епохи. Пример за това са колекциите на Gucci, които често използват ретро силуети и принтове, комбинирани със съвременни елементи. Ретро модата обаче не е просто възпроизвеждане на старите тенденции – тя е умело адаптирана към съвременния вкус, често с добавена функционалност или иновация.

Колекция "Gucci Epilogue" (2020)

МОДЕРНАТА МОДА: ТЕХНОЛОГИЯ И ГЛОБАЛЕН СТИЛ

От другата страна на спектъра стои модерната мода, която се движи с темпото на технологичния напредък и глобализацията. Тук акцентът е върху минимализма, иновациите и функционалността. Модерните дизайнери често използват материали, които до скоро бяха немислими – рециклирани пластмаси, интелигентни тъкани и 3D-принтирани аксесоари.

Колекция “Meta Morphism” (2022) на Айрис ван Херпен с 3D принтирани елементи

Една от ключовите черти на съвременната мода е нейният интернационален характер. Модните подиуми в Лондон, Милано, Париж и Ню Йорк често представят комбинации от елементи, вдъхновени от различни култури. Тази смесеност създава уникални стилове, които не са обвързани с определено време или място.

Спортен шик

Интересен пример за това е спортният шик, който набра популярност през последното десетилетие. Той обединява комфорта и практичността на спортните дрехи със стилните линии на високата мода, създавайки облекла, подходящи както за ежедневието, така и за специални поводи.

СРЕЩАТА МЕЖДУ РЕТРО И МОДЕРНА МОДА

Там, където ретро и модернизъм се срещат, възниква магия. Съвременната мода не просто черпи вдъхновение от миналото – тя го трансформира. Един прекрасен пример за това е възраждането на популярните през 90-те години дънки тип “wide-leg”. Днес те са изработени от модерни материали и с допълнителни акценти, които ги правят подходящи за съвременния гардероб.

Акcesoарите също играят важна роля в тази симбиоза. Очила с винтидж рамки, ретро часовници и чанти с винтидж закопчалки стават все по-популярни, но са изработени с модерни технологии и материали, които гарантират дълготрайност и устойчивост.

Друга област, в която ретро и новата мода се преплитат, е устойчивостта. Във време, когато модната индустрия е изправена пред натиск за по-голяма екологична отговорност, ретро модата предлага решение чрез винтидж облеклата и повторното използване на стари модели.

ЗАЩО ОБИЧАМЕ РЕТРО МОДАТА?

Ретро стиловете предлагат нещо повече от красива визия – те носят история, емоции и характер. Те ни позволяват да избягаме от бързо сменящите се тенденции и да се свържем с по-устойчиво отношение към облеклото.

От друга страна, модерната мода е вдъхновение за иновации и експерименти. Тя ни подтиква да се адаптираме към съвременния свят, като все пак оставаме верни на себе си.

ДИАЛОГ МЕЖДУ МИНАЛОТО И БЪДЕЩЕТО

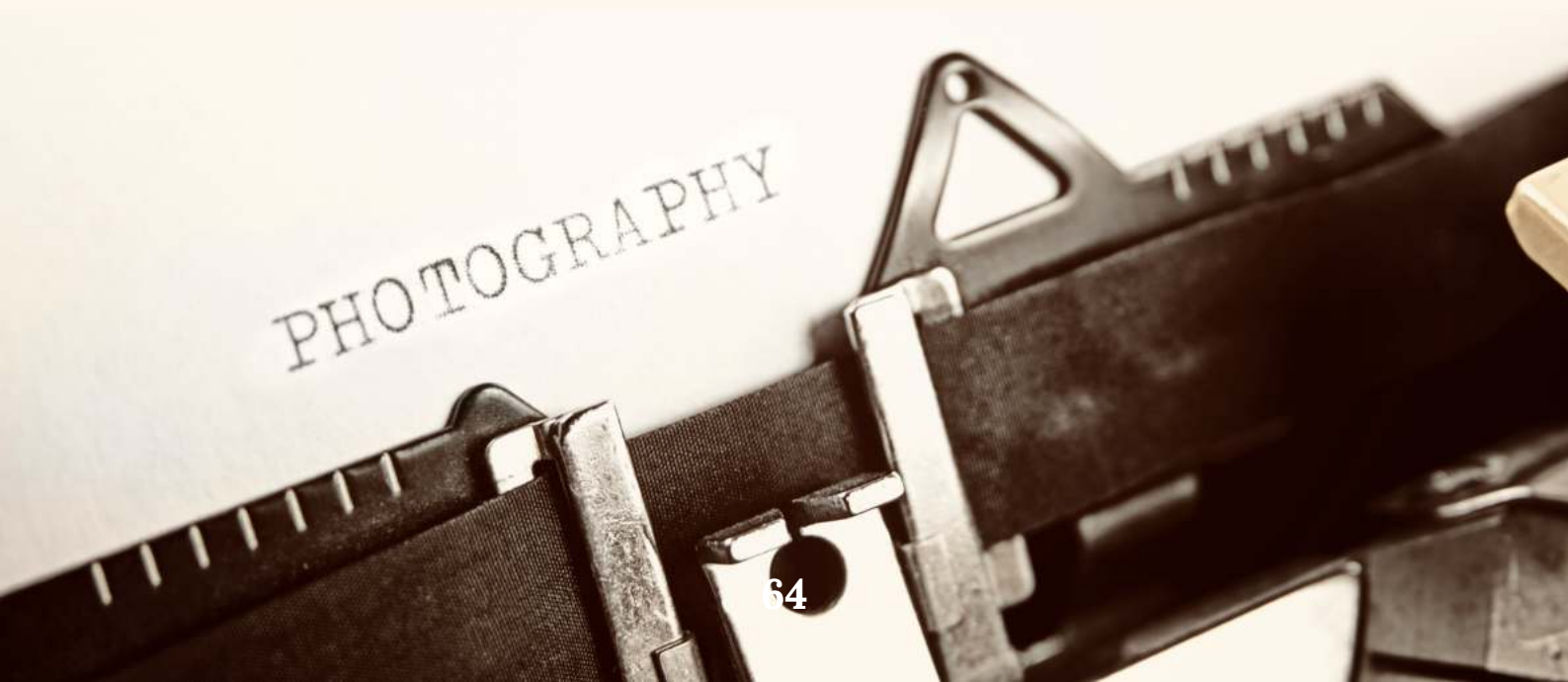
Модата е пътуване – от миналото към бъдещето. Ретро и модерните тенденции не са конкуренти, а партньори в това пътуване. Те се допълват и създават стилове, които са едновременно класически и иновативни. Независимо дали избирате винтидж рокля от 50-те или минималистично палто от последната колекция, най-важното е как го носите. Защото модата е израз на личността – независимо дали е ретро, модерна или и двете.

Аналогова или цифрова фотография: Кое да изберем като „прохождащ“ фотограф?

Кристина Абаджиева

Фотографията е изкуство, което улавя моменти и ги превръща във вечност. Тя е не само начин да запазим спомени, които са значими за нас, но и възможност да покажем света на другите през нашите очи. Снимането е начин на изразяване и поради свободата, която предоставя, може да бъде както професия, така и хоби.

Започнала като сложен и бавен процес през 19-и век, фотографията днес съчетава традицията на аналоговия филм с удобството на дигиталната технология. С напредъка на времето въпросът “кое е по-добро — филм или цифрова камера?” остава актуален, особено за начинаещите фотографи, които тепърва откриват магията на обектива. Отговорът обаче е “зависи”.

НАЧАЛОТО НА ВИЗУАЛНАТА МАГИЯ

Нека започнем с по-рано възникналия тип фотография, а именно аналоговата. Тя има дълга и богата история, която започва в началото на XIX век. Първият постоянен фотографски образ е създаден през 1826 г. от Жозеф Ниепс, използвайки метод, наречен хелиография.

Изглед от прозореца в Льо Гра (на френски: *Point de vue du Gras*) е хелиографско изображение и е най-старата оцеляла фотография, направена с камера.

По-късно, през 1839 г., Луи Дагер разработва дагеротипията — процес, който позволява създаването на поясни и детайлни изображения. При дагеротипията, за да се получи изображение, се използва метална плоча с тънък слой сребро, която се обработва така, че да стане чувствителна към светлина. След това плочата се поставя в камера и се излага на светлина, за да улови изображението. Полученият образ се проявява с живачни пари, фиксира се с химикал, изплаква се и се изсушава. Накрая снимката, която е много деликатна, се запечатва под стъкло за защита.

През годините технологията еволюира, преминавайки през различни методи като колодиевия процес и черно-бялата филмова фотография, за да достигне златната ера на добре познатия 35-милиметров филм в средата на XX век.

ЗАЩО ДА ИЗБЕРЕМ СНИМАНЕТО С ФОТО ФИЛМ?

Процесът на аналоговата фотография изисква както технически познания, така и творчество. Фотографът използва филмова камера, за да заснеме изображения, като светлината експонира сребърните халиди върху филма. Халидите са химични съединения, които играят ключова роля като светлочувствителни вещества. Когато се изложат на светлина, сребърните халиди претърпяват химична реакция, която

създава латентен (невидим) образ. При проявяването на филма в тъмна стая или в професионално фотостудио, този образ се превръща във видим и така се получава снимка.

Аналоговата фотография безспорно притежава своя чар. Снимките с филмова камера са зърнисти, богати на цветове и текстура и носят естетиката на старите филми, която трудно може да бъде изцяло пресъздадена с

цифрова камера. Снимането с аналогов апарат изисква внимание и планиране, защото всеки кадър е ценен — често имаме само 24 или 36 снимки на един филм. Това стимулира фотографа да мисли задълбочено за композицията и светлината, което може да бъде полезно за по-опитните творци.

Точно поради това аналоговата фотография може да се окаже предизвикателство за начинаещите. Работата с филм изисква добро разбиране на основни фотографски принципи като експонацията, композиция и фокус. Грешките често остават невидими до момента, в който

филмът бъде проявен, което може впоследствие да се окаже разочарование за снимачия. Освен това, аналоговата фотография е свързана със значителни разходи. Цената на филмите, химикалите за проявяване и оборудването може да натежи на бюджета. Това обаче не е повод да се отказвате да снимате на лента. Просто трябва да го имате предвид, когато се сдобияте с първата си филмова камера, за да не останете изненадани.

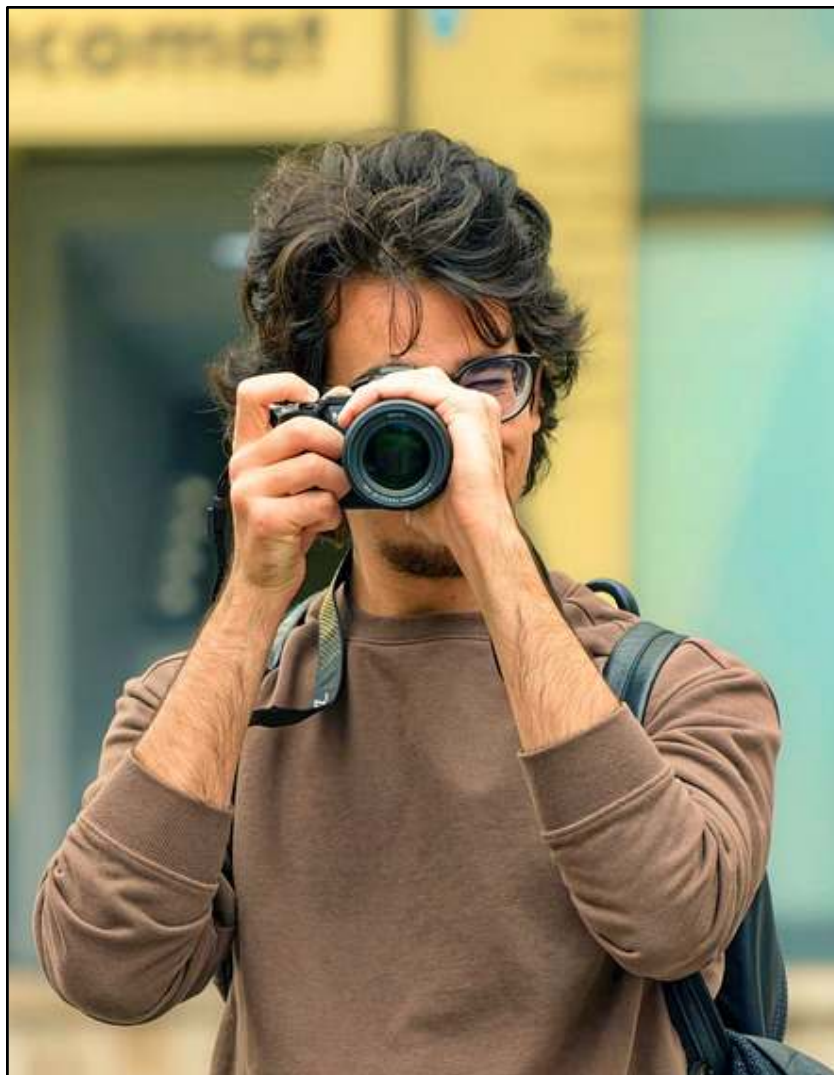
ЦИФРОВАТА РЕВОЛЮЦИЯ ВЪВ ФОТОГРАФИЯТА

Цифровата фотография прави своя дебют през 1975 г., когато инженерът Стивън Сасон от *Kodak* създава първата дигитална камера. Устройството има ниска резолюция от 0.01 мегапиксела и снима само черно-бели изображения, но поставя основите на дигиталната ера. През следващите десетилетия технологията се развива бързо, като камерите стават по-компактни, достъпни и мощни. В наши дни цифровата фотография доминира на пазара, благодарение на удобството и ефективността, които предлага.

Стивън Сасон държи първата дигитална камера

В ТЪРСЕНЕ НА СЪВЪРШЕНИЯ КАДЪР

Едно от най-големите предимства на цифровата фотография безспорно е възможността за незабавна обратна връзка. Това е много важно за тези, които за първи път хващат камера и не знаят откъде да започнат. При цифровата фотография след всяка заснета снимка може веднага да се види резултата на дисплея, което моментално помага да се видят грешките. Това е изключително ценно, тъй като позволява моментът да бъде уловен в по-добра светлина (понякога буквално) или от по-правилен ъгъл.

Друг плюс на цифровата фотография е възможността снимките да се обработват. Обработката включва използване на програми като *Фотомашоп* и създаване на дигитални колажи, което отваря интересни възможности. Тази гъвкавост позволява редактиране на снимки, добавяне на ефекти, корекция на цветовете или поправка на несвършени кадри.

Въпреки многото предимства, няма как да не споменем и недостатъците на цифровата фотография. Първо, висококачествените цифрови фотоапарати и обективи могат да бъдат скъпи, което е пречка за някои начинаещи. Второ, постоянната възможност за преглед на снимките често води до прекомерно заснемане и липса на внимание към детайла. Освен това, дигиталните файлове изискват редовно архивиране и подходящо съхранение, тъй като са по-уязвими и лесно могат да бъдат изгубени, в сравнение с физическите филми.

Дори с тези недостатъци, цифровата фотография е много подходяща за начинаещи. Не е нужно първата ви камера да струва хиляди левове. Можете да се упражнявате с камерата на приятел или да закупите апарат втора ръка, според възможностите и времето си. Дигиталната камера дава предимството на обратната връзка, което е от съществено значение, когато правите първите си стъпки в снимането.

Ако обаче сте начинаещ, но вече имате представа от основни похвати като светлина и композиция, то тогава дерзайте. Аналоговата фотография е идеалният начин да разбудите въображението си, да влезете във вихъра на творчески проект, да усетите магията на снимането такова, каквото е било преди векове. Ако сте изгубили вдъхновение, защо в крайна сметка да не се поглесите с някоя лента? По този начин не само ще изпитате отново тръпката от снимането, но и ще придобиете нови умения и увереност.

ЦВЕТНОТО СРЕЩУ ЧЕРНО-БЯЛОТО: Фотографията в ерата на Instagram

Памела Динева

Цветната фотография е създадена в края на 20-те години на миналия век. Макар отдавна черно-белите снимки да не са единствената алтернатива на представянето на даден заснет момент, те се вписват чудесно в дигиталната ера на нашето време. Една от причините, поради които черно-бялата снимка успява да въздейства повече върху зрителя, е че в ежедневието си виждаме света около нас цветен и така сме привикнали с различните цветове.

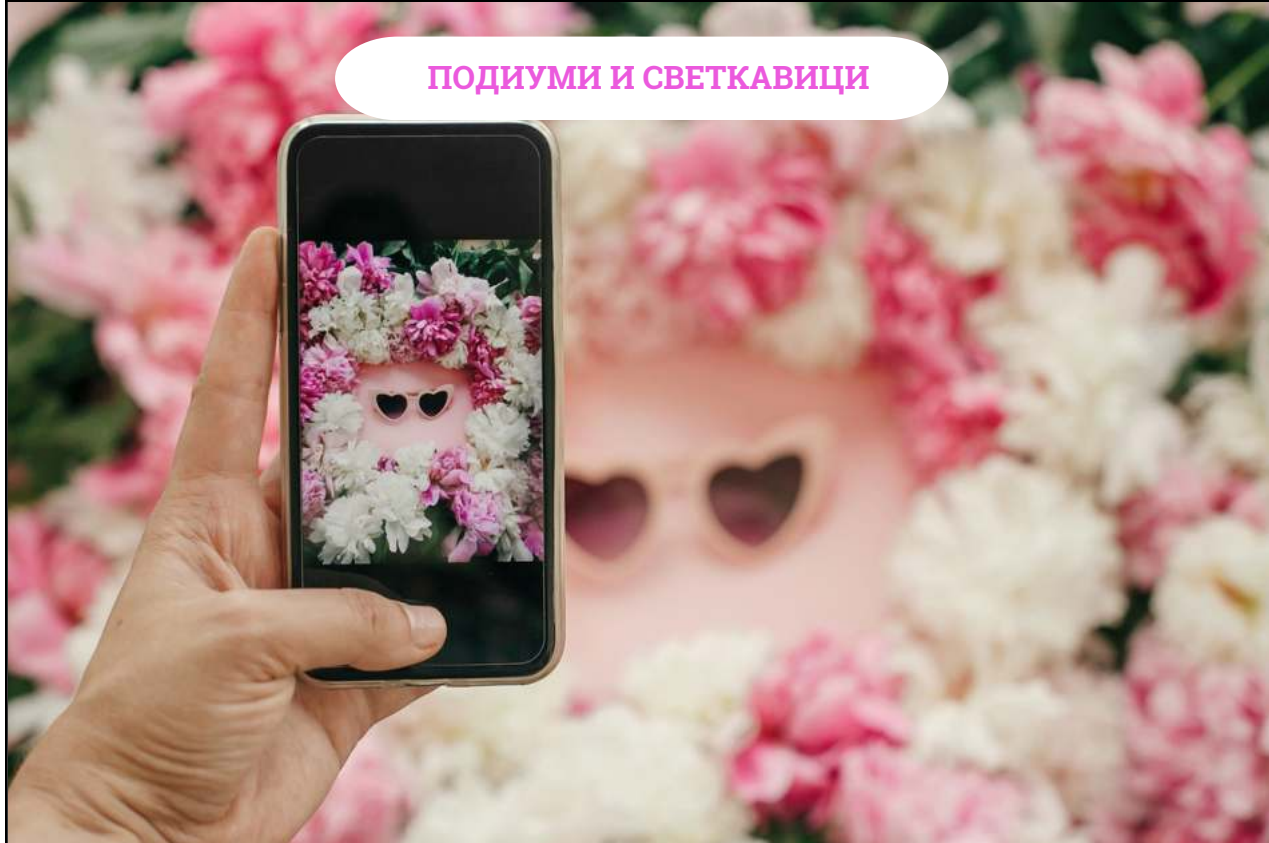

ЕМОЦИОНАЛНИЯТ КОНТРАСТ НА ФОТОГРАФИЯТА

Черно-бялата фотография продължава да бъде предпочитана от много фотографи и зрители заради своята неподправена естетика – необикновена е и създава впечатление за изчистена презентация на видяното, не разсейва фокуса на наблюдателя, а така той има възможността да обърне внимание и на сюжета, и на разказаната история в снимката. Ако един цветен пейзаж би могъл да носи напрежение и хаос, то черно-белият символизира красотата и нежността.

Черно-белият модел, сам по себе си, е по-отчужден от личността на човека. Обективът преминава през душата на зрителя и обръща внимание на всеки детайл по кожата и присъствието, докато цветните снимки носят в себе си хаоса, бунта, пробуденото съзнание, новите идеи и енергия. Цветната фотография създава чувство на безгрижност и щастие, докато черно-белият проект би могъл да бъде източник на депресивно усещане и тъга, тъй като черният цвят е мрачен, нещастен, потискащ.

СОЦИАЛНИТЕ МРЕЖИ И ВИЗУАЛНАТА КУЛТУРА

Влиянието на социалните мрежи върху хората през годините нараства, както и екранната активност, което води до често откъсване от действителността. Дигиталното пространство, в което ние пребиваваме, се превръща в наша комфортна среда, а в нея съществува ред, който обаче се интерпретира по различен начин от всеки човек. Предимството на това снимките ни в *Instagram* да бъдат цветни е породеното усещане за смислен, забавен и пълноценен живот. Все пак именно изобилието от цветове радва съзнанието, което

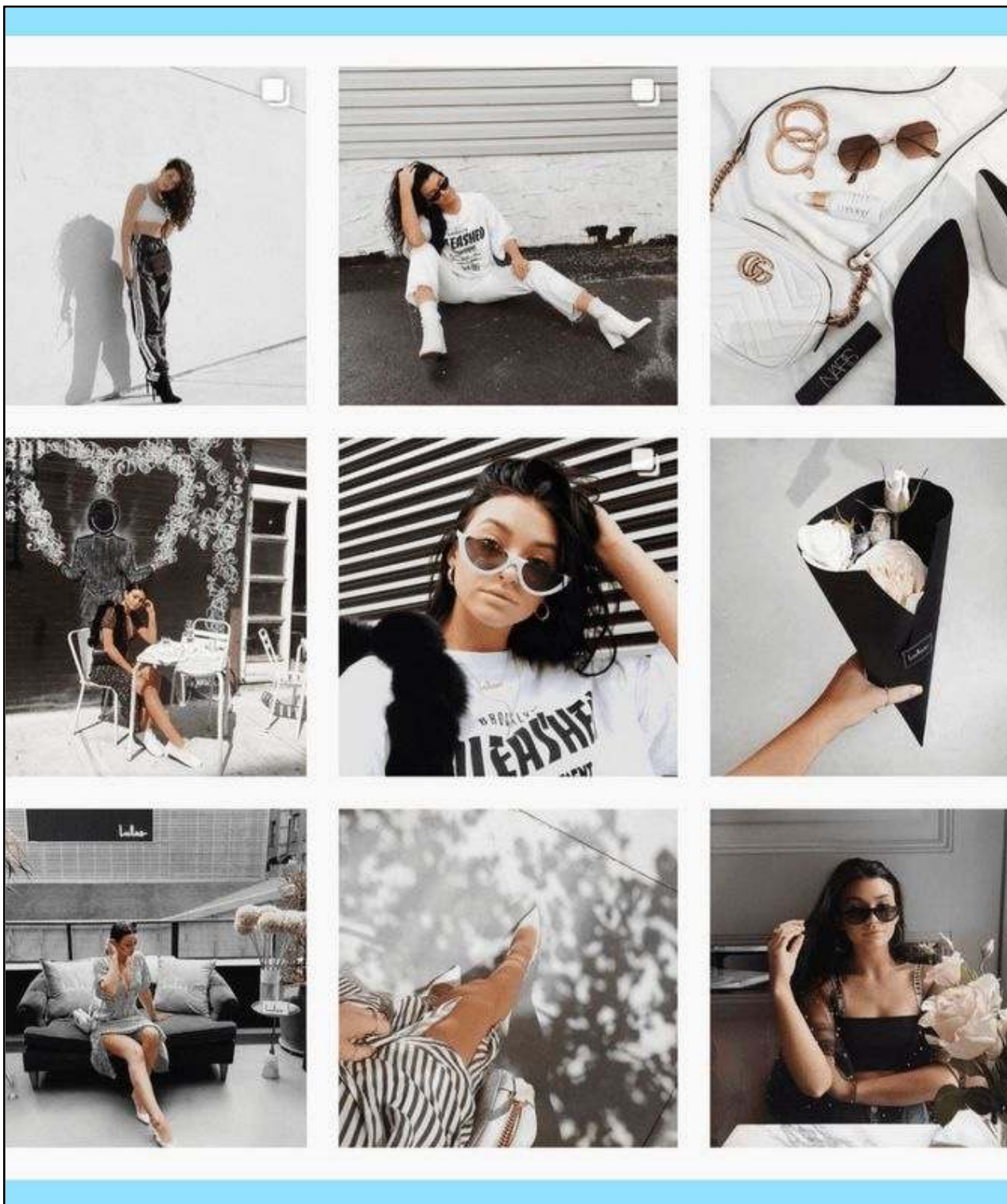
няма потребност от чувство на самота, което може да бъде пресъздадено с помощта на черно-бял филтър.

Дневният ред определя “инстаграм естетиката”, която пък съществува благодарение на вълнението и разнообразието, които се постигат с помощта и на цветната, и на черно-бялата фотография. Неоспоримо е, че черно-белият пейзаж носи студенина, която далеч не би предразположила потребителите на социалната мрежа да се почувстват добре.

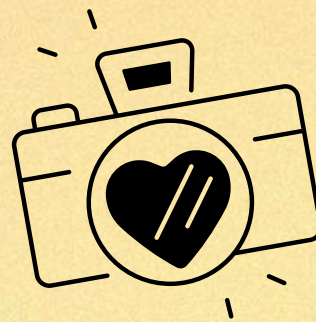

“ИНСТАГРАМ ЕСТЕТИКАТА”: СИНТЕЗ НА СТИЛ И СЪДЪРЖАНИЕ

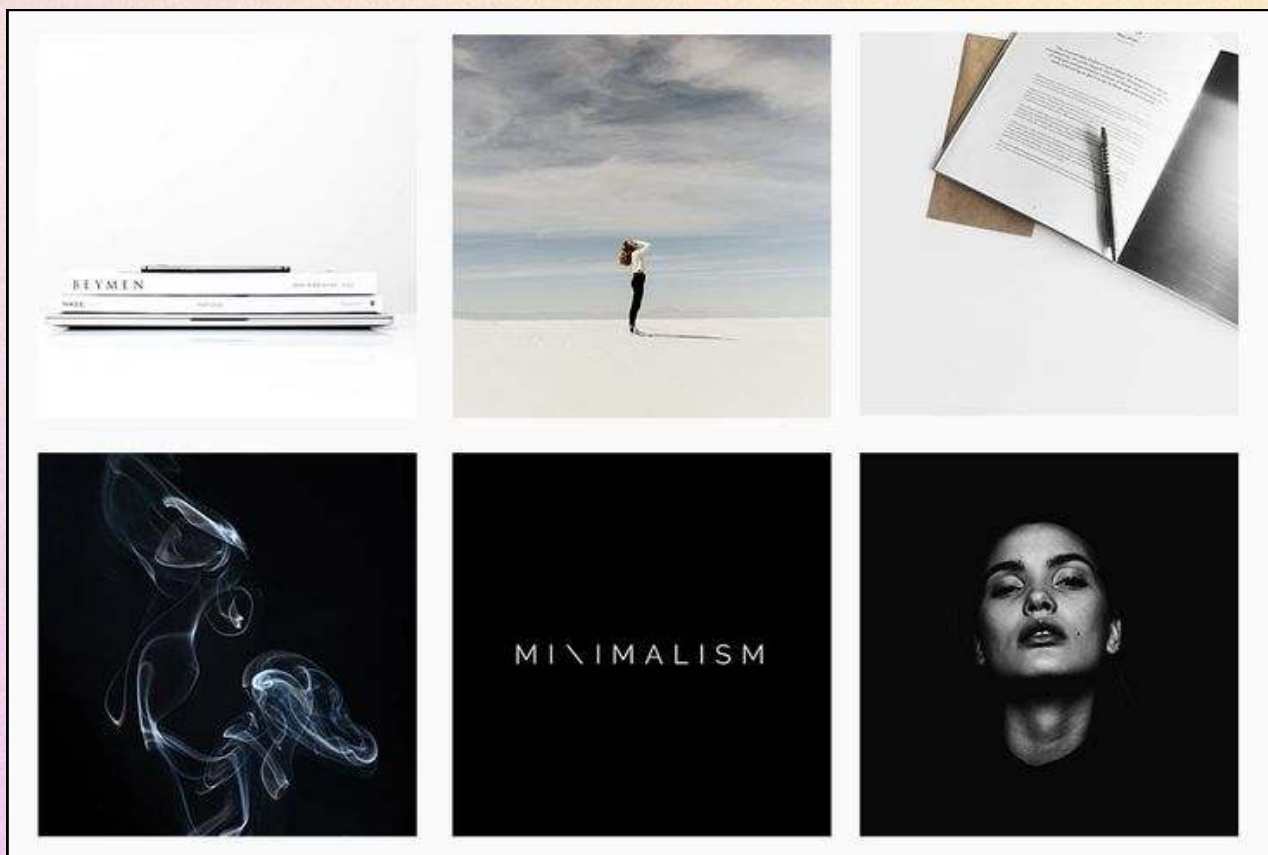
Естетическото съзнание е синтез между идеалното и сентивното, между разума и чувствата, а естетиката в *Instagram* успяваме да разгледаме като подбрано специално съдържание, което да отсее красотата в нашия живот и да я представи на последователите ни като единствена реалност.

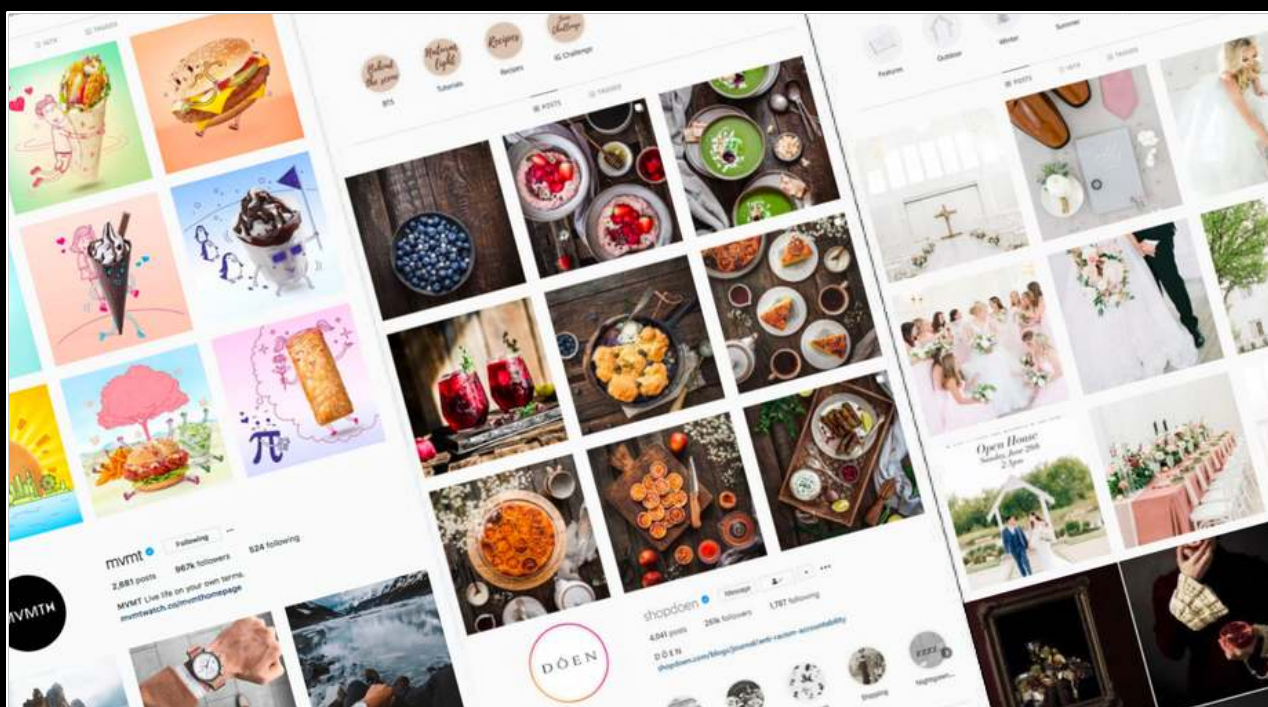

Черно-бялата фотография също би могла да бъде интерпретирана като естетична в *Instagram*. Мнозина потребители на платформата харесват това изкуство и използват модела, за да се откъроят и да направят впечатление на останалото дигитално общество. Интересно е, че при този фотографски подход картината е лишена от пълнеж, тя е синтезирана така, че с помощта на двата цвята да бъдат срещнати всички мотиви на пейзажа. Съдържанието е сбито и ред със сигурност има.

“Инстаграм естетиката” обаче няма необходимост от акцентно посочване на елементите на пейзажа чрез цвят, защото, сама по себе си, една цветна снимка има богато съдържание и разнообразие, което се търси в съвременния технологичен свят повече, отколкото чистотата и нежността, заложили в черно-белия модел.

ФОТОГРАФИЯТА - ОГЛЕДАЛО НА ЕМОЦИИТЕ

Изключително важно е да бъдем съдържателни, а “инстаграм естетиката” успява отлично да отговори на нашите очаквания за разнообразие. Усещането, което цветната фотография (в *Instagram*) ни предоставя, е на желание, страст, вълнение и енергия за това, което ни предстои. За онова, което виждаме, за нов начин, по който можем да интерпретираме света – като цветен, шарен, емоционален.

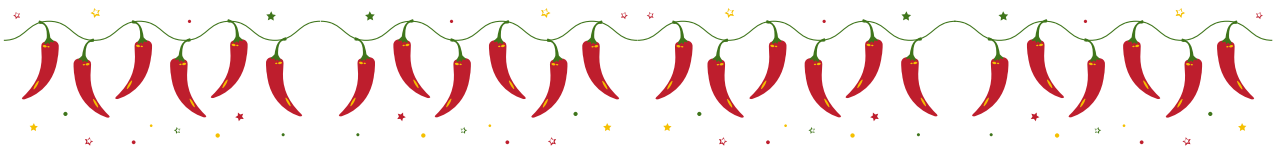

Може да твърдим, че в забързаното време, в което се развиваме, е от голямо значение да има нещо, което да работи за нас в посока позитивно отношение спрямо света. Чернобялата фотография би могла да ни донесе както хармония и спокойствие, така и чувство на самота, на празнина, недостатъчност, липса на енергия и емоция в пейзажа и в съзнанието ни като резултат.

Лещата на баба срещу молекулярната кухня

Касия Тотева

Пресен копър и две ситно нарязани скилидки чесън, глава лук, морковче и супена лъжица сол към вече врящата леща. Така ухаеше последното ястие, което баба ми сготви...

През зимата на 2023 г. посетих ресторанта на известен български шеф готвач П., където преживях храната като изкуство и наука под формата на двадесет и две ястия. Истинска молекулярна гастрономия! Пред мен сервираха чинии, чието съдържание не можех да определя без лиричните обяснения на шеф готвача, тъй като не разбирах кое е само декорация и кое се яде. Като че бях

в час по химия. Храната пред мен променяше цвета си с една капка лимон или от нея се разстилаше мъгла от течен азот. Езикът ми замръзна от таратора, който приличаше на сняг в купичка. Имаше баница като пухкав облак. Ядох свещ от мас и пих супа от пържено топче, а доматеното пюре се газираше като шампанско в устата ми. Храната пристигаше под необичайни форми и цветове. Познатите ми родни ястия бяха поднесени в екзотика и заигравка на кулинарни техники.

Отново превъртам към лещата на котлона. От нея се издигаше позната пара. Сухата ръка на баба, онази, в която на всеки дванадесет дни забиваха абокат и вливаха медикаментозна химия, сега сипваше с черпак лещичката в купа. Духнах няколко пъти над лъжицата като дете, което се бои да се изгори. “Вкусно” е най-точната и богата дума, която описва готвенето на баба в една лъжица. При нея количеството беше винаги щедро (изпрати ме на вратата с два буркана лещица).

При всяка презентация на ястие шеф П. разказваше вековната история зад храната и нейната хранителна стойност. По една хапка – това беше количеството във всяка сервирана чиния. Дори само една, тя изостряше сетивата ми. Понякога беше толкова силна на вкус, че трескаво надигах чашата с вино, за да промия остро избухване на подправки в устата си. За мое учудване всички на ма-

сата в ресторанта се нахранихме, макар порциите да бяха, както се казва, “като за Бог да прости”. След двадесет и две хапки и четири чаши вино, вече пътувах преяла към дома, с леко изтръпнал език и прежадняла за най-обикновена вода.

С баба се простихме в края на същата тази зима. Кухнята ѝ запустя. Изстина. Събрахме всичките нейни чинийки, вилички, порцеланови чашки и гювечета и ги разпратихме към роднините. За спомен.

В това изживяване на молекулярна гастрономия ядох морска пяна, поръсено с трюфел яйце, някакво ястие като мини градина с пръст и бели гъби, цветя върху ядлив камък и... още някакви неща. Не помня вкуса на всички двадесет и две ястия. Ако нямаш снимките в телефона си, нямаше да мога да възстановя напълно спомените за храната.

Помня обаче онази леща на котлона в старата кухня на баба. Помня аромата на чесън и вкуса на копъра. Виждам я как се усмихва над очуканата от дългогодишно ползване тенджерата и как ми обяснява, че трябва да се науча да готвя. Отново ме пита дали съм си взела тетрадка, за да запиша рецептите ѝ. Някак си, противно на себе си, знаех. Знаех, че това е последното, което ще ям от ръцете на баба. Затова затворих очи и внимателно духах над лъжицата, като дете, което се бои...

ЖУРНАЛИСТИКА
ВИПУСК 2025